

Klæbu Historielag

Årsskrift 1997

Styrets sammensetning 1997

Leder:	Eli Myhr	Styremedlem:	Lars Roan
Nestleder:	Hans Reiten	Varamedlem:	Emma Hægstad
Sekretær:	Signy Gausen	Varamedlem:	Marit Bjørklimark Grande
Kasserer:	John Lium	Varamedlem:	Kåre Gundersen

Hilsen fra styret i Klæbu Historielag

Historielaget avholdt sitt årsmøte 1997 i Lysklett grendahus i historiske omgivelser.

I et interessant og godt dokumentert foredrag tok Terje Thun oss med på et historisk tilbakeblikk på Klæbu gjennom 1000 år.

- Et historisk mesterstykke må det også sies å være når Aksel Flatjord fikk det gamle pianoet til å klinge vakkert.

Historielaget har i løpet av året medvirket i forbindelse med kommunens informasjon til nyinnflyttede klæbygger. - Vi har deltatt med stand på «langåpent» i Kulturuka sammen med Klæbu postkontor som hadde 350-årsjubileum.

I forbindelse med Kulturstafetten '97 overtok Historielaget ansvaret for fraktveien fra Selbugrensa for videre transport gjennom Klæbu og til Trondheim.

Medlemmer av historielaget har også bistått «Jøvra», Det Kongelige Norske Videnskapers Selskap med flere med guiding i sommer.

Styret arbeider fortløpende med Historielagets hovedsaker; fotobevaring, samtaler med eldre og unge med særlig historisk interesse for Klæbu og våre aner.

Jeg vil rette en stor takk til våre annonsører og til alle andre som har bidratt økonomisk til Historielagets virksomhet.

*Til sist en appell til såvel gamle som nye klæbygger:
Bli kjent med bygda vår! Bli med i Historielaget!*

*Årskontingenten er kr. 80,- for enkeltpersoner,
kr. 100,- for familier og kr. 100,- for lag og foreninger.
Alle medlemmer får årsskriftet gratis i postkassen hvert år i god tid før jul.*

Med hilsen *Eli Myhr*.
leder

Redaksjonskomité:

Ingebjørg Forsberg, redaktør. Edvin Grendstadbakk, Asbjørn Husby, Hans Henrik Solheim og Magne Vik.

(Magne Vik ble senere erstattet av Per Ulseth.)

Redaksjonen takker alle som har bidratt i Årsskrift 1997. Takk alle gamle bidragsytere som år etter år gleder våre lesere med sine artikler. I år har vi dessuten fått inn bidrag fra flere nye medarbeidere, noe som vi setter ekstra stor pris på. Til alle dere: Hjertelig takk for godt stoff og godt samarbeid! Samtidig håper vi at både lesere og medarbeidere vil høre av seg med stoff og/eller tips også i året som kommer.

Redaktøren.

Innhold:

- s. 2 Eli Myhr: Hilsen fra styret
- s. 4 Per Ulseth: Magne Vik til minne
- s. 6 Ingrid Ystgaard: Undersøkelser på Tanemsåsen
- s. 9 Peder P. Dragsten: Behaugen og Pikhaugen. Minnesmerker fra krigens dager
- s. 11 Simen Tanemsmo: En strabasiøs skitur
- s. 12 Lars Braa: En bureiser ser tilbake
- s. 14 Husmanden: Sjøbygda på værkartet hass Theisen
- s. 17 Harald Dragsten: Krøttertransport i 1906
- s. 18 Ingebjørg Forsberg: Stram-Olsen
- s. 20 Ingebjørg Forsberg: Utdrag fra landhandler Ole Devles butikk-kladd år 1935
- s. 21 Tiurjakt
- s. 22 Fete og magre kornhøster i Klæbu
- s. 23 Asbjørn Husby: Brungmarka
- s. 28 Oddbjørg Waltin: Konfirmanter fra 1945, 1946 og 1947
- s. 29 Per Ulseth: Konfirmanter fra 1927
- s. 30 Else Storvold: Historien om Petter-Johanna
- s. 31 Åse Kleven: Heimlass'n
- s. 32 Ingrid og Asbjørn Husby: Hva er denne korga blitt brukt til?
- s. 33 300 års-kalender

Forsidebilde:

Nidelva med Tanemsbrua sett fra Krokbakken.

MAGNE VIK TIL MINNE

Magne Vik døde den 12. august 1997, 72 år gammel.

Hans hastige og alt for tidlige bortgang satte en støkk i de fleste her i Klæbu.

Et sjeldent fint menneske som fortsatt hadde så mye ugjort, var plutselig borte.

Magne Vik ved pianoet hjemme på stua. På veggen er hele familien samlet innenfor glass og ramme.

Magne Vik var født på Skarsøya i gamle Stemshaug kommune på Nordmøre i 1925. Der levde han sine barneår sammen med foreldre og fire brødre. Familien flyttet senere til Aure kommune.

Når det gjaldt valg av yrke, gikk han i farens fotspor, og satset på lærergjeringen. Han gikk ut av Levanger lærerskole i 1951.

Hans første lærerjobb var ved Enge skole i Valsøyfjord kommune. Siden ble det Flå i Hallingdal, Follebu i Gausdal og derfra hit til Klæbu hvor han i 1963 ble ansatt som skoleinspektør.

Klæbu sto den gangen framfor store utfordringer på skolesektoren. Grendaskolene var forlenget sprengt, og sentraliseringen av barneskolen var for alvor kommet i bildet også her i Klæbu.

Det er vel knapt noe som skaper større engasjement blant bygdefolket i en kommune enn regulering av skolekretsene. Klæbu var i alle fall ikke noe unntak. Først og fremst stedsvalget for en eventuell sentralskole, og ikke minst tanken om kombinasjonsanlegg skole/samfunnshus skapte røre.

Magne Vik maktet på en beundringsverdig måte å skape ro og enighet om det meste. Kombinasjonsanlegg skole/samfunnshus ble vedtatt uten nevneverdige protester, og Magne ble selvfølgelig den første formannen i representantskapet for Klæbu Samfunnshus A/L.

Magne Vik fikk senere tittelen skolesjef, og har nok den største æren for at Klæbu i dag har en moderne barne- og ungdomsskole. Som skolemann var Magne særdeles godt likt og

respektert både av elever og kolleger. Han var en gledesspreder.

En kulturens hedersmann.

Hvis noen fortjener en slik betegnelse, må det være Magne Vik. Han hadde så mange interesser. Magne hadde tid til så mye, i tillegg til jobb og familie. Hans største engasjement var nok innenfor sang- og musikkvirksomheten i bygda.

Noe av det første han satte i gang var å stifte skolemusikkorps som viste seg å bli en suksess - og da i mange år under Magnes taktstokk. Han var senere også dirigent for Klæbu Musikkorps i noen år.

Allerede kort tid etter at han kom til bygda, ble han medlem av Klæbu Mannskor, og senere korets dirigent i 14 år. Etter at han sluttet som dirigent, var han korets formann i fem år. Han var ved sin død leder av hederstegnkomiteen i mannskoret.

Han stilte også ved flere anledninger opp som vikar for de faste dirigentene både i kor og korps, og da spesielt for mannskoret. Til og med organisten i kirka fikk ved enkelte anledninger avløsning av Magne.

Magne Vik var også aktivt med i Klæbu historielag, både som medlem av redaksjonskomiteen og ett år som ansvarlig redaktør.

Han har bidratt med flere artikler, og var nå opptatt med å skrive om skoleutbygginga i Klæbu.

Magne var også medlem av pensjonistforeningen i bygda, og bidro også der med underholdning på enkelte møter.

Som et klart bevis på Magne Viks innsats kan nevnes at han allerede i 1983 fikk Klæbu kommunes kulturpris og senere Kongens fortjenstmedalje i gull.

*Han kunne ikke vite
at et liv kan gå så fort
det var så alt for mye
han ennå skulle gjort.*

I takknemlighet for alt han har gjort for så mange her i Klæbu, og i denne forbindelse spesielt for historielaget, lyser vi fred over hans minne.

Per Ulseth.

NATUREN HAR GÅTT TIL HVILE.

Fra Selbusjøen i Klæbu.

Nye undersøkelser på Tanemsåsen

Av Ingrid Ystgaard

I 1980 registrerte konservator Helge Sørheim en mulig bygdeborg på toppen av Tanemsåsen i Klæbu. Først i 1989 kunne arkeolog Kalle Sognnes fra Vitenskaps-

museet i Trondheim konstatere at det virkelig dreide seg om et borganlegg. Med hjelp fra en klasse fra Klæbu ungdomsskole fikk han avdekket partier av muren, som viste seg å være over hundre meter lang og et par meter brei. Muren ligger på borgens vestsida, langs et platå. Det er en hovedmur og to mindre murer, en ovenfor og en nedenfor den lengste muren. Sognnes merka seg at murene ikke lå langs kanten av platået, slik en kunne vente seg, men ca. to meter lavere ned i skrånningen. Han tenkte seg at muren må ha vært forsterka med trepalisader. På toppen av åsen finnes det et naturlig oppkomme. Sognnes antok at det ikke har stått hus på det kuperte området på toppen av borgen. Derimot mente han at det kan ha stått hus på et tilnærma flatt parti like innenfor borgmuren.

Den 15. og 16. august i år tok 3 arkeologistudenter ved NTNU opp tråden og gikk et steg videre i undersøkelsen av borgen på Tanemsåsen. Denne undersøkelsen var en del av et hovedfagsprosjekt der et hovedmål er å skaffe pålidelige dateringer av et utvalg av trønderske bygdeborger. Det finnes 35 kjente bygdeborger i

Trøndelag. I tillegg til Tanemsåsen skal 6 bygdeborger dateres ved hjelp av 14C-metoden. Ved å analysere organisk materiale kan en bestemme hvor lenge det er

siden organismen døde.

Når en finner organisk materiale som er en del

av et fornminne, kan

fornminnets alder bestemmes ut fra dette.

Vi håpet på å finne trekull i muren på Tanemsåsen, som kunne dateres på denne måten.

Vi grov et snitt fra murens bakkant og inn mot sentrum av muren. Dette snittet gav svar på 3 viktige spørsmål:

1) Hva var murens forhold til platået bakom?

Vi ble slått av muligheten for at muren kunne være lagt opp i forkant av en kunstig terrasse. Hvis dette var tilfelle, ville vi finne påfylte masser i murens bakkant. Snittet viste omrota grus og leireholdig sand lagt opp bak muren i over en meters dybde på det stedet vi la snittet. Vår tolkning er at vi har med en kunstig terrasse å gjøre.

2) Inneholdt muren rester av trepalisander?

I bunnen av det 1,1 meter dype snittet, fant vi et markert kullag som stammer fra treverk i forbindelse med muren.

Vårt prøvesnitt var for lite til at vi kan slå fast at dette har vært regelrette palisander. Det er i alle fall sikkert at muren har inneholdt en trekonstruksjon som på et eller annet tidspunkt har brent.

3) Hvor gammel kan muren være?

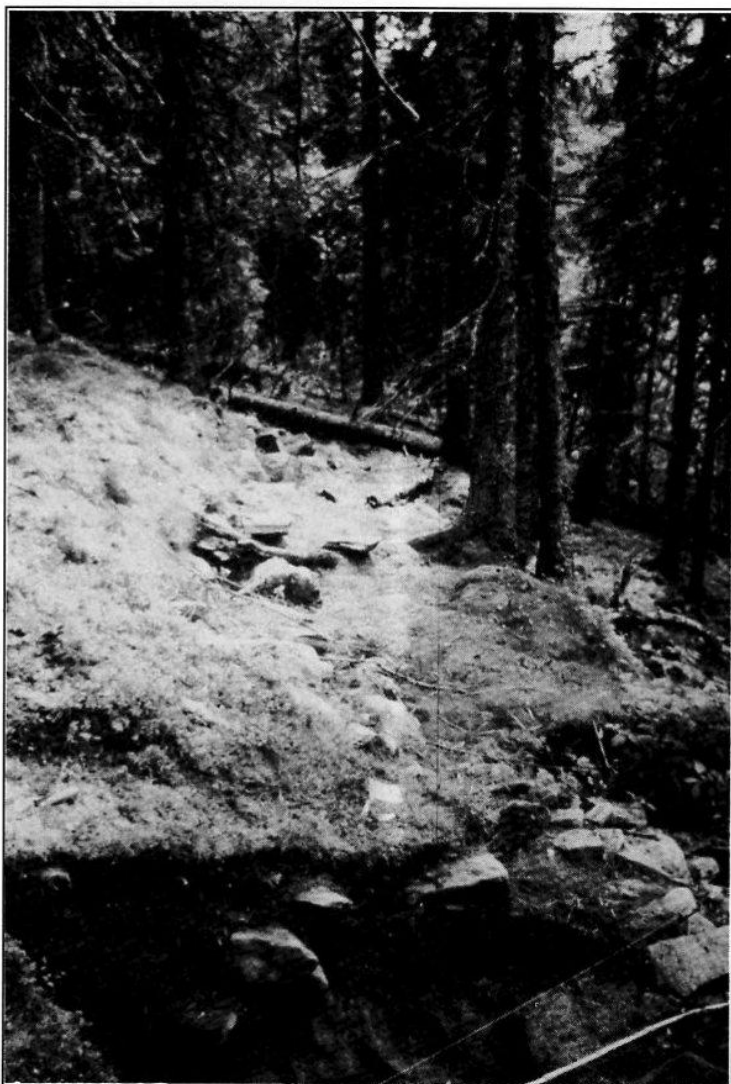
Disse forkulla restene av treverk gjør oss i stand til å datere et konstruksjonselement i selve muren ved hjelp av 14C-metoden. Vi fikk 2 gode prøver fra snittet. Prøvene er sendt inn til analyse.

Eirik Solheim, Klæbu (t.v.) og Håkon Fyhn, Trondheim, i ferd med å grave seg gjennom muren på bygdeborgen på Tanemsåsen.

Foto: Ingrid Ystgaard.

I tillegg til snittet i muren grov vi tre «prøvestikk», dvs. 50x50 cm store «kikkhull» på ei rad sju meter innenfor muren, altså på selve terrassen. Ett stikk viste ingen tydelige tegn på menneskelig aktivitet, og her lå grunnfjellet bare 30 cm under torva. Et annet viste et kullag og feit jord. Det tredje prøvesticket viste et tydelig kulturlag, dvs. organisk materiale omdanna til jord. Dette er en sterk indikator på menneskelig aktivitet der det har blitt liggende igjen avfall - som for eksempel etter bosetting. I kulturlaget var det store mengder trekull. Mye tyder på at prøvesticket traff på et ildsted. Dette styrker oss i vår tro på terrassen som boflate. Det første prøvesticket kan tyde på at terrassen er bare delvis kunstig. Likevel er det ikke urimelig å tenke seg at en har utnytta en landskapsform ved å fylle på masser på enkelte steder, og forsterka hele terrassen i forkant med en steinmur. Terrassen kan ha vært bygd for å få ei tilstrekkelig stor, plan flate til å sette opp hus på. I tillegg gir den forsvarerne av borgen et platå å kjempe fra. Hvis borgen var bygd som et forsvarsverk, er det naturlig å tenke seg at muren var forsterka med et brystvern eller en palisade av tre. Vi har sendt inn trekullprøver fra

Snittet i muren sett i forhold til muren og terrassen på Tanemsåsen.

Foto: Ingrid Ystgaard.

prøvesticket på terrassen til analyse. Ei datering av dette kan sammenlignes med dateringa av muren. På denne måten kan vi finne ut om aktiviteten på terrassen og bygginga av muren har foregått samtidig.

Vi rekognoserte også en del rundt omkring på borgen. Ca. 10 meter NV for vannhullet fant vi noe som sannsynligvis er ei kokegrop; en matlagingsplass der en har koka kjøtt ved å grave det ned sammen med oppvarma stein. Dette forsterker inntrykket av at borgen har vært bebodd. Borgen på Tanemsåsen har flere likhetstrekk med Mjälleborgen på Frösön i Östersund. Denne borgen er grundig undersøkt av arkeolog Ove Hemmendorff ved Jämtlands Läns Museum. Borgen på Frösön har en kunstig terrasse innenfor muren der arkeologene oppdaga to hustuffer. Ei av dem er undersøkt. Huset var 25 meter langt og 6 meter bredt, og hadde to takbærende stolperækker. Konstruksjonen kjenner vi igjen fra flere kjente jernalderhus i Skandinavia. En del av veggen er datert til rundt 720 e.Kr. I huset ble det funnet fragment av jerngjenstander, slagglumper og brente bein. Andre funn fra terrassen er et ildsted datert til rundt 435 e.Kr., et spadeforma

emnesjern, en bronsenøkkel, et spinnehjul og et knivblad. Det er vanskelig å fastslå Mjälleborgens alder helt eksakt. I 14C-dateringer fra borgen spenner fra rundt 25 f.Kr. til rundt 1470 e.Kr. De fleste dateringene ligger innenfor romersk jernalder og folkevandringstid, dvs. 200-600 e.Kr. Undersøkelsene i muren viser at borgen har blitt ødelagt og brent flere ganger. Hemmendorff tolker dette som resultat av angrep på borgen.

Det ble også funnet to pilespisser på borgen. Hemmendorff ser bygginga av borgen i sammenheng med oppkomsten av fast bosetting og jordbruk i Jämtland. Jorda like under borgen lå under kongen i tidlig middelalder. Dette tyder på at borgen har hatt en sentral rolle, og kanskje sikra kongen herredømme over borgen og Frösön i forhistorisk tid.

Terrassen på borgen på Tanemsåsen minner om terrassekonstruksjonen på Mjälleborgen. Våre funn av trekull og kulturlag på Tanemsåsen tyder på at folk har holdt til her, kanskje i hus, som på Mjälleborgen. Borgen på Frösön er svært sentralt plassert, midt i et område som har vært et distriktssenter fra eldre jernalder og fram til i dag. Sammenlignet med andre bygdeborger i Trøndelag, som gjerne ligger langt til skogs og langt fra dagens bebyggelse, ligger borgen på Tanemsåsen svært sentralt til, nær grensa mellom Tiller og Klæbu, tett ved Nidelva.

Gårdsnavnet Tanem er særlig interessant i forbindelse med bygdeborgen. Tanem er sannsynligvis ei seinere form av Tunheim. Heim-navn i Trøndelag dateres gjernest til eldre jernalder. Forstavela Tun betyr i dag gårdsrommet på en gård. Ordet stammer fra oldnorsk *tūn*, «innhegnet jordstykke, gårds plass,

by». Det tilsvarer gallisk *tūnom* og oldirsk *dūn*, som betyr «borg, befestet by». Som en kuriositet kan jeg nevne at de mange stedene med navn som inneholder *Dūn* i Irland og Skottland som regel kan skilte med en befestning fra forhistorisk tid.

På gården Tanem i Sparbu ligger det også en bygdeborg, Korpdsalberget. Dette taler for en sammenheng mellom Tanem-navnet og bygdeborgen.

Gården Tanem i Klæbu og borgen på Tanemsåsen kan dermed ha blitt anlagt i nær tilknytning til hverandre, kanskje på samme tid.

De prøver vi fikk tatt ut i sommer, vil gi en pekepinn i en del viktige spørsmål:

Når var borgen i bruk? Var terrassen bebodd samtidig med at muren ble bygd? Men fortsatt er det flere ubesvarte enn besvarte spørsmål knytta til borgen. De undersøkelsene som vi har gjort er for små til å kunne gi noe svar på om borgen har hatt flere bruksfaser - om den for eksempel har vært forlatt, for seinere å bli tatt i bruk igjen. Vi kan heller ikke si noe sikkert om nøyaktig hva borgen har vært brukt til. Ove Hemmendorff mener at Mjälleborgen kan ha vært brukt til bosetning, handel og krigshandlinger. Det ene utelukker ikke det andre. Ettersom vi ikke har funnet noen gjenstander på Tanemsåsen, har vi enda mindre å holde oss til her. Kulturlaget på terrassen tyder i alle fall på at borgen har vært bebodd.

Litteratur:

- Falk, H. og Torp, A. 1994: Etymologisk ordbok over det norske og det danske sprog. Bjørn Ringstrøms Antikvariat, Oslo.
- Hemmendorff, Ove: Fornborgen på Frösön. Arkeologi i skog och fjäll.
- Hemmendorff, Ove: Kungsgården i Hjälle. Frösökrönikan nr. 1. Frösö Hembygdsförening och Frösö Församling.
- Sognnes, Kalle 1989: Bygdeborgen på Tanemsåsen. Klæbu Historielags Årsskrift 1989.
- Sognnes, Kalle 1994: Bygdeborger - tilfluktssteder og forsvarsverker i urolige tider. SPOR nr. 2 1994.

ETTERORD:

Vi har nå fått resultatene fra kullprøvedateringene vi tok ut ved undersøkelsen på Tanemsåsen sommeren 1996.

Det ble sendt inn prøver fra tre forskjellige steder. Prøvene skal hjelpe oss med å finne svar på en del av de spørsmål vi stilte, blant annet til konstruksjon og bruksfaser ved borgen.

Det ble, som nevnt i artikkelen, plukket ut to prøver fra muren, og en fra «boplassflata» innenfor murene. Den øverste prøven som ble hentet ut fra muren ga datering førromersk jernalder, ca. 335-50 f.Kr.

Den prøven vi hentet ut nederst i muren ga imidlertid datering romertid, altså 130-370 e.Kr. Dette kan tyde

på at en omroting av lagene har funnet sted ved oppbygging av de murene vi nå ser restene av. Om kullet fra førromersk jernalder har noe med murverket å gjøre, eller om det kommer av annen aktivitet, er vanskelig å si noe om foreløpig.

Prøven som ble tatt fra ett av «kikkhullene» inne på området ga oss datering 1050-1185 e.Kr. Dette er så mye lenger opp i tid enn de andre prøvene at det er umulig å sette dem i sammenheng. Har vi da resultater som viser til tre uavhengige faser av bruk av denne borgen, eller er den siste prøven vitnesbyrd om annen aktivitet på åsen? Disse spørsmålene kan hun en videre undersøkelse på borgen gi oss svar på...

Stud.philol. Eirik Solheim.

LANGÅPENT OGSÅ FOR 70 ÅR SIDEN

Fra Herredsstyrets protokoll i 1917.

Vedtækt om lukningstider for utsalgssteder i Klæbu Herred:

1.

Alle utsalgssteder inden herredet skal holdes lukket fra kl. 8 aften til kl. 8 næste virkedags morgen, saaledes at ingen handel foregaar i nævnte tidsrum.

2.

Juleaften, nyttaarsaften, paaskeaften og pinseaften lukkes kl. 6 efterm.

3.

Søn- og helligdage skal utsalgsstedene holdes lukket hele dagen.

4.

Nærværende vedtækt skal ikke være til hinder for, at kunder, som er kommet ind før lukningstiden, ekspederes.

5.

Overtrædelse av denne vedtækt straffes efter loven, jfr. straaffelovens § 339.

9. oktober 1917.

Lensmann Arne Dalback

BEHAUGEN OG PIKHAUGEN - Minnesmerker fra krigens dager

Av Peder P. Dragsten

Som utflyttet klæbygg besøker jeg gjerne heimbygda om somrene sammen med min kone. Siste sommer var det spesielt konfirmasjonsjubileet som trakk meg fra sørlandet og til Sjøbygda i Klæbu.

Jeg ble født i 1932 som nest yngst av 11 søsken. Barndomsheimen vår, Åsheim, lå ved foten av Behaugen. Da krigen brøt ut i 1940 kom vi, minst sagt, i hendelsenes sentrum så merkelig det enn kan høres ut. Jeg var jo bare guttungen den gangen og husker naturligvis ikke detaljer og eksakt når saker hendte eller skjønne alvor i det hele. Det som her gjengis er således hva et barn opplevde og tolket fra 8-13 års alder. Ved mitt siste besøk i Sjøbygda ble det dessuten rikelige muligheter til å mimre sammen med barndomsvennene Bertram Eggen, Birgit Sveen og Ingebjørg Forsberg. I løpet av to stekete sommerdager rakk vi også å besøke både Pikhaugen og Behaugen der tyskerne hadde tilhold under krigen.

Tyskerne fant fort veien til Sjøbygda da krigen var et faktum. Boligspørsmålet løste de enkelt, for ute ved Korsmoen hadde E-verket to store brakker som de la beslag på. Skolestua måtte også «lånes» ut et par ganger slik at all undervisning måtte innstilles. Forøvrig fikk mange familier i Sjøbygda erfare at tyskerne bare kom og bodde i hjemmene deres i perioder, uten å be om lov eller ta hensyn til personlige forhold. Slik var det både hjemme hos oss, hos Eggen og på Teigen. I Bjørkligrenda slapp de heldigere i fra det fordi det ikke var bilvei dit på den tiden.

Tyskernes interesse var å komme seg opp i høyden slik at de kunne få

mest mulig kontroll over omgivelsene. Rett opp i berget ovenfor hjemmet vårt ligger som sagt Behaugen. På ene sida er det stupbratte ura, men på den andre sida er det mer fremkommelig, skjønt forferdelig bakkete og bratt. Der, på baksida av haugen, slo de opp ei mannskapsbrakke et steinkast fra sommerfjøset vårt. Fra selve toppen av Behaugen ser man langt oppover Selbu, og andre veien ut over mot Vassfjellet. Herfra og nedover mot Åsheim satte de igang med å grave skyttergraver. Disse er ennå i dag fullt synlige i terrenget.

Ingen av oss som var barn den gangen har imidlertid noen direkte vonde minner av de tyske soldatene. Det var nok verre for de som var voksne og forsto alvor i det hele. Vi smågutter var svært opptatt av hva de der fremmedkarene holdt på med, og hang i hælene på dem av

pur nysgjerrighet. Bl.a. husker både Bertram og jeg at vi var i skyttergravene deres og løp opp og ned i alle irrgangene. Det hendte også at vi fikk følge med opp i vaktårnet og titte i kikkerten som de hadde der.

Men tyskernes opphold på Behaugen varte ikke lenge. Pikhaugen, som reiser seg over Korsmoen/Grendstad, var høyere og ga dessuten milelvis oversikt også i nordvestlig retning. Anlegget på Behaugen ble derfor revet, vei ryddet i ulende opp til Pikhaugen og alt flyttet dit.

Det var en merkelig opplevelse å ta seg dit opp nå, 52 år etter kapitulasjonen. Restene av brua over Ståggåbekken lå der, men den gamle kjørleia fra Korsmoen var gjengrodd. Men en senere anlagt traktorvei førte oss opp under siste bergknausen. Der, på ei myrstripe, møtte oss den

Startklar for Pikhaugen: Birgit Sveen, Bertram Eggen, Peder Dragsten og Ingebjørg Forsberg.

første påminnelsen om krigen i form av en bunt rusten piggråd som stakk opp av jorda.

Pikhaugen er i dag ingen utsiktsplass fordi granskogen har vokst seg høy og tett. Men i hellinga utenfor åpner seg landskapet i alle retninger så det nesten tar pusten fra en. Herfra var det lett å holde kontroll på alt og alle. Dypt nedenfor oss lå plutselig Korsmoen, Teigrøa, Åsheim, Grendstad nr.m. som møbler til ei dukkestue. Folk som under krigen fikk mulighet til å bli med opp i tyskernes vakttårn, har fortalt at kikkerten de hadde der var så effektiv at en nesten kunne se hva folket i Varmdalstrøa i Dragstgrenda hadde på matbordet.

Vakttårn, brakker og andre hus ble revet eller fraktet bort da krigen var over. Men grunnmurene står der. Restene av en spade, noen ledninger, rusten piggråd og ei flatklemt zinkbøtte ligger igjen på tuftene der vakttårnet sto.

I umiddelbar nærhet kan en ane restene av skyttergraver. Disse ble fylt med jord straks etter krigen, men sikkert fins det ganger og labyrinter i tilknytning til disse, og som fremdeles er intakte. Tyskerne

skal tross alt ha æren av at det de gjorde, det gjorde de grundig.

Husransaker var noe som alle og enhver ble utsatt for i krigsårene. Plutselig kunne tyske soldater stå der sammen med norske landssvikere for å rote igjennom heimene våre på jakt etter våpen, radioapparater eller folk på flukt. Selv husker jeg spesielt en slik hendelse.

- Tidlig en søndag morgen kom de. Vi var som sagt mange barn, og fire av oss brødre sov på samme loft. De to eldste var voksne karer som var ute og moret seg på lørdagskveldene med både dans og skjenk hvis det var mulig. I krigsårene var det jo forbudt å ha slike fester, men denne lørdagskvelden hadde nok, tross alt, alle muligheter vært tilstede. - Min yngre bror Knut og jeg sov i samme seng, men bråvåknet av at tyskerne stormet inn. Vi ble livredde og krøp under teppet. Plutselig brøt tyskerne ut i en voldsom latter. Knut og jeg forstod først ingen ting. Men da vi gløtta over dynekanten fikk vi forklaringen. I hver sin seng ved den andre veggen lå våre to voksne brødre og sov. Lørdagskvelden hadde helt tydelig vært både våt, festlig og sen, for begge to hadde bare bikka seg ned på sengene slik

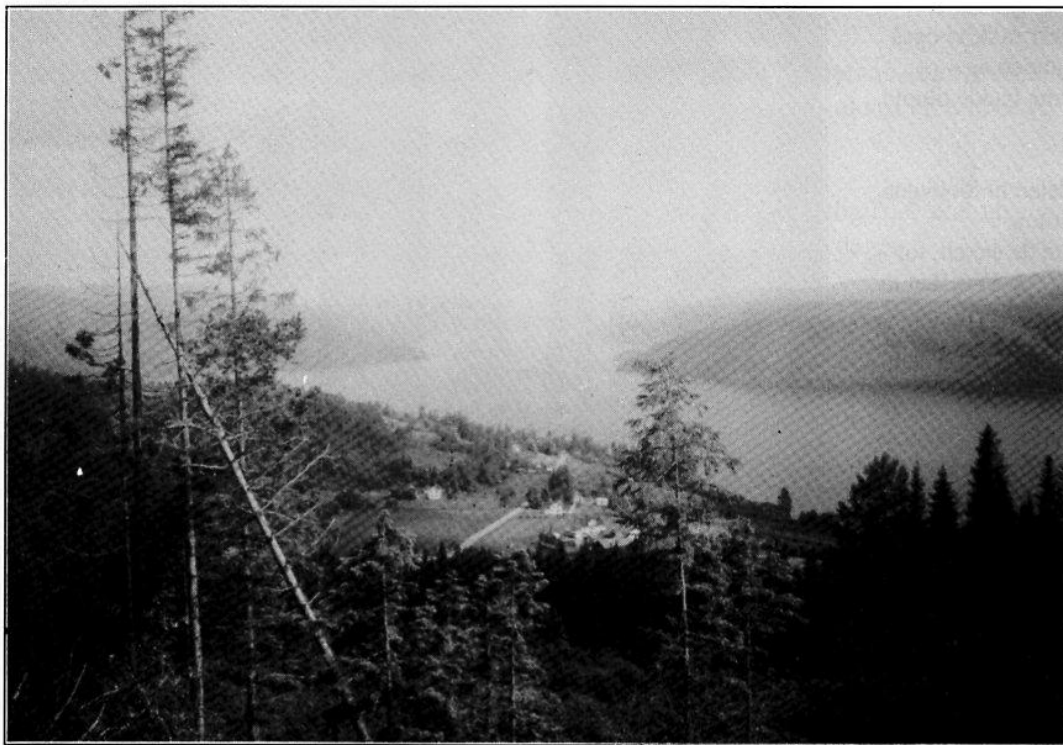
de gikk og sto. Nå lå de der og snorket i skjorte, slips og alt. Restene av den nattlige fortæringen hadde de tatt med seg hjem, og den sto prydelig plassert på gulvet foran sengene.

Årsaken til tyskernes reaksjon var nok at deres vaktmannskap hadde sett et par mystiske personer komme smygende gjennom Sjøbygda og hjem til oss i grålysningen. I en så stor familie som vår var det jo også lett å gjemme seg unna for eventuelle flyktninger eller sabotører. Når tyskerne så oppdaget hva det egentlig dreide seg om, kom reaksjonen i form av ei voldsom, og for oss, befriende latterkule.

Verre holdt det på å ende ved et senere tilfelle. Alle voksne som ferdes ute på veiene måtte bære på seg legitimasjon/passerseddel for ikke å bli arrestert. Ved dette tidspunktet hadde vår nabo Martin Stuedal på Teigrøa blitt arrestert og tatt med til prestegården for avhør. Slike hendelser satte skrekk i lokalbefolkningen.

En dag hadde min bror John blitt stoppet og avkrevd passerseddel, men den hadde han liggende

hjemme. Og plutselig sto han i døra på Åsheim med handfaste tyskere på hver side. Det hjalp ikke at legitimasjonen kunne frembringes på stedet. John var arrestert og skulle tas med over Ståggån og til avhør i prestegården. - Mine foreldre og vi søsken satt vettskremte og hjelpeløse på kjøkkenet. Hva som siden hendte, var jeg for ung til å oppfatte. Det

Litt av Sjøbygda sett fra Pikhaugen.

eneste jeg husker var at far ble helt ifra seg av sinne når ingen rimelige forklaringer hjalp. Han fløy opp og slo neven i bordet. Tyskerne ble fortumlet, og etter en drøfting seg imellom lusket de ut, - uten arrestanten.

I mimrestunden over kaffekoppene der oppe på Pikhaugen i sommer dukket nok et krigsminne frem: Et sted i myrene nedenfor oss skal en ung tysk soldat ha fått sitt siste hvilested. Opplysningene om dette

sivet ut da kapitulasjonen nærmet seg. - Vaktårnet på Pikhaugen var bemannet døgnet rundt og alt mistenkelig ble rapportert videre. Ved det engelske flyangrepet mot tyske militære mål i Trondheim i 1943, hadde en ung tysker vaktholdet på Pikhaugen. Derfra hadde han utsikt over byen og omgivelsene. Gutten hadde imidlertid sovnet på sin post slik at ingen rapporter nådde det tyske forsvarret i området. Den unge soldaten ble dømt til døden, henrettet

av sine egne og begravd på stedet.

Når krigen var over tok flere tyske soldater kontakt med lokalbefolkningen. Selv var jeg i Tysklandsbrigaden i 1952 og traff da tyskere som hadde blitt utkommandert til å delta i krigen mot Norge. Det ble en sterkt opplevelse for en gutt på min alder å oppdage at «fienden» oftest var helt vanlige mennesker som aldri ville ha gjort en flue for tred hvis de selv hadde fått bestemme den 9. april i 1940.

EN STRABASIØS SKITUR

Av Simen Tanemsmo

Det som her skal fortelles hendte den 17. januar 1945. Jeg og min bror Torvald holdt på å sette opp en liten stue for Sigurd Kleven ved Lettingvold. Vi syklet oppover om morgenen i fint vær. Men etter hvert begynte det å sne ganske kraftig og det økte på utover dagen. Fram imot 2-tida sa jeg at nå måtte vi begynne å tenke på hvordan vi skulle komme oss hjem.

Da vi kom ut gikk snøen til over kneet, og det viste seg at det ikke hadde gått plog. Så det var ikke annet å gjøre enn å henge sykkelene på skuldra og gå hjem til Torvald som bodde på Burås ved Lappen. Det ble en slitsom tur. Husker ikke hvor lang tid det tok og gå dit.

Men jeg syntes at jeg måtte prøve å komme meg videre, så jeg fikk låne skiene til Torvald og la i vei. Jeg var bare 36 år den gangen og bra til å gå på ski. Men det ble mye verre enn jeg hadde forestilt meg. Det var ikke snakk om å renne på skiene for de gikk til bunn i den løse snøen. Jeg måtte ta sikte på et punkt 50-60 meter framfor meg, baske meg dit og siden puste ut til neste etappe.

Da jeg kom ned til Tullusdalen, målte jeg snødybden. Den var 70 cm på veien. Når jeg var kommet frem til Forset skole, slo meg tanken at det kanskje var best å ta inn hos Johannes Aungrind og overnatte der. Jeg var så sliten at det hadde vært best å få legge seg ned. Men samtidig tenkte jeg på de som satt hjemme og ventet på meg. Det ble bare å fortsette, bit for bit, skritt for skritt og siden puste ut igjen. Men da var jeg helt «ferdig», og enten de tror meg eller ei, så hadde jeg brukt nesten 3 timer på 3,5 km. Det må vel nesten være verdensrekord i å gå sakte!

LITT OM SNØBRØYTINGA I 1945

Det var Peder Ramlo som hadde hand om snøbrøytinga i 1945. Bilene måtte drives med «knott» som besto av

småkappet older som de fyrte med og som dannet gass. Det gikk da vel på en måte, men noe større fres ble det ikke.

17. januar kom med fint vær fra morgenen av, men utover dagen begynte det å snø ganske kraftig og etter hvert økte det på. Peder tørnet på i rett tid og kjørte uavbrutt, men måtte gi opp å holde veien til Brøttem åpen. I stedet satset han på veien mellom Tanem og Heimdal. Sivert Sjølbakken, som var veivokter, var også med. Utover dagen ble det så desperat over Torgårdsletta at de bare måtte gi opp det hele. Bilen måtte de sette igjen på Heimdal og ta beina fatt for å komme seg over Sjøla og til Sjølbakken.

Det var med nød og neppe at de kom seg frem. Snøen gikk nesten opp til midja på dem og Sivert holdt på å gi opp flere ganger. Med god hjelp av Peder nådde de målet, men forferdelig slitne.

Peder måtte slå seg til ro i Sjølbakken nesten en uke. Brøytebilen sto på Heimdal. Siden ble det nesten mobilisering av folk til å måke opp veien mellom Tanem og Heimdal slik at brøytebilen kunne komme frem. Veien mellom Tanem og Hesttrø klarte de å holde åpen hele tida, men mellom Tanem og Brøttem var det bare et skispor en hel uke. Det var jo mangelen på bensin som gjorde at det ble så ille.

Men så endelig fikk de bensin til brøytinga. Sigfred Høiset kom med firehjulstraktor og da ble det vei i vellinga. På søndagen etter ble det brøyting som sa seks. Vi var flere som var utkommandert for å være til hjelp, men det slapp vi. Det var så sprettkaldt at vi hoppet av og sprang ved siden av bilen og holdt oss fast. Men det gikk i et sett til vi kom til Brøttemstangen. Der var det ei veldig fonn så at hele panseret nesten vart borte. Men veien var åpen igjen og glad var vi.

En bureiser ser tilbake

Av Lars Braa

Torvald og Mathilde Tanemsmo.

På vårparten fylte Torvald Tanemsmo 90 år, ufor-skammet sprek og med sitt gode hør i behold. Når det blir spørsmål om et intervju, gir han klart uttrykk for at han har lite å meddele av interesse for «Historie-bladet's» utsendte, men han er allikevel velkommen til en prat i ekteparets romslige og koselige stue.

Beskjedenhet er en dyd, tenker vi samtidig som blikket fanger inn de mange bilder fra den nære familie. Det skal forøvrig mye veggplass til for å romme store og små begivenheter når en har åtte barn og like mange svigerbarn, 22 barnebarn, 13 oldebarn og 4 tipp-oldebarn. Men når Torvald er tipp-oldefar er selvfølgelig kona Mathilde tippoldemor - og sammen har de delt gode og onde dager i 67 år.

KLÆBYGG TVERS IGJENNOM
Torvald ble født på Målsjø gård, men flyttet som treåring sammen med sine foreldre til Mostadmarka hvor faren Iver var gårdsbestyrer. Som 6-åring kom han tilbake til Klæbu og Kleiva, og Kleiva på Tanemsflaten ble hans heimsted fram til voksen alder.

Hvordan ble det med skolegangen?
- Torvald klapper seg på knærne og ler, og føyer til: «Det va itj så rart med det i forhold te no te dags». Han forteller videre at det var ikke

så mye å si på skolevegen, knappe to kilometer til Forsethdalen, men det kunne være trasig nok for en 7-8 åring vinters tid. Ellers var skolen to-delt, slik at det var både små og store i samme klasserom samtidig, og et eneste klasserom fikk greie seg. Det holdt, for den gang gikk vi på skolen bare annenhver dag. I tillegg var det lang sommerferie og ellers mye fri omkring jul og påske.

Da ble det vel mye tid til overs for lediggang og «gærnstreker» som vi sier?
- «Gærnstreker va det nok ei del tå», humrer Torvald «men vi mått gjørrå rett for oss». Så forteller Torvald hva som kunne være vanlig for en skolegutt å delta i på et småbruk av forefallende arbeid. Det var ingen som snakket om at det var galt med barnarbeid den gangen!

Temaet engasjerer sterkt, og Mathilde faller inn rett som det er med sine synspunkter, samtidig som kaffe og kaker kommer på bordet.

Ikke noen ungjente akkurat med sine 88 år, men med meningens mot og en husk som en rett kunne misunne henne.

IDRETT OG ARBEID GA STYRKE I KROPPEN

Du var en del engasjert i skisporten, - hvordan var opplegget den gang spør jeg. - Her kommer beskjedenheten inn med stor tyngde, og Torvald vil ha det til at det var broren Simen som var skiløperen. Men vi vet bedre, og kjenner til at Torvald var en habil hopper og en enda bedre langrensløper. «Det va itj mole å konkurrer på såmmå viset deinn gången som no, det vart med lokale arrangemang innafor et lite eller dåle organisert idrettsmiljø.» Så føyer han til: «Men ha n' rett toa så kuinn n' nå langt».

Tredveårene la en klam hånd over arbeidslivet, og spesielt gikk det utover de unge. Hva skulle en ta seg til med, og hvordan skulle en skaffe tilfredsstillende levekår for seg og

sine? Hvordan løste du den vanskelige situasjonen som oppsto? - Det var ikke verre for meg enn for mange andre. Ting har en tendens til å løse seg undervegs, sjøl om det kan se mørkt ut av og til. Det beste som hendte meg var at jeg traff Mathilde, og henne har jeg alt å takke for gode og givende år fram til dags dato.

STARTET SOM BUREISER

Å få noe som sitt eget hadde lenge vært en drøm. Men drømmen ble virkelighet da det fra myndighetenes side ble stilt til disposisjon visse midler i form av lån og noe pengestøtte for å komme igang med bureising. - Vi slo til, og i 1937 startet vi opp som bureisere på Burås, som vi valgte å kalle stedet. Stubbryteren kom til å bli det viktigste arbeidsredskapet ved siden av rå muskelkraft, og samtidig med bryting av ny jord skulle hus bygges for både mennesker og dyr. Torvald innrømmer at det var slitsomme tider, men resultatet av egen innsats stimulerte til å gå på på nytt. Og Mathilde skyter inn: «Når to dølagampa vart speint framom nylainnsplogen va det slik at æ mått ligg fram på åsen for å heil'n ned mens 'n Torvald gjekk attom og styrt». Skildringen av de dagers arbeidsliv

får en til å ta en liten pause til ettertenksomhet. Det lever fortsatt hverdagshelter blant oss. Måtte de aldri bli glemt!

Så kom krigen. «Det e itj mer å sei om dein at det va ei vond tid», sier Torvald. «Men itj vær for oss einn for mang ainner.» - Beskjedenheten fornekter seg ikke. Innen krigen var slutt i 1954 besto familien av ni medlemmer. Det sier seg selv at det var mange prøvelser som en måtte igjennom, og det var mange ting som hendte som en helst ikke vil snakke så mye om i dag.

EN VINTERNATT TOK DET FYR I VÅNINGSHUSET

Bureisningsbruket vokste fram, og det samme gjorde ungflokken i en trygg og god heim. Men plutselig skjedde det. Torvald forteller selv: *Like før jul var det, og jeg kom heim fra skogen i mørkningen. Da så jeg gnister som føyk ut av våningshuset. Det var lite som kunne gjøres, - det fantes ikke vatn i nærheten. Brannvesenet måtte også melde pass. - Å stå ute på gårdsplassen å se vegger og tak rase sammen i en ildmørje, var en sterk opplevelse. En del av livsverket gikk tapt. Det verste var at huset var så og si uforsikret.*

Ikke på grunn av likegyldighet, men som Torvald sant nok uttrykker det: «Forsøking kosta pæng». Vi var tross alt heldige ettersom vi fikk leid sommerstuggu på frammigarden, hos Emilie og Ole Tellugen. Og etterhvert vendte livsmotet tilbake, og sammen med alle gode krefter i bygda ble et nytt våningshus satt opp i løpet av høsten 1952. Større og bedre enn den forrige bygningen.

Etterhvert meldte det seg bedre tider, og bureisningsbruket ble nærmest som attåtnæring å regne for. Mathilde fikk arbeide på Klæbu offentlige pleiehjem, eller Halsetheimen som det ble kalt senere. Torvald hadde aldri ledige hender. Var han ikke opptatt på bruket, var det andre oppgaver som ventet ham - innenfor byggebransjen for det meste. I sitt 67. år arbeidet han på Trønderhus A/S.

Det lir mot slutten på en hyggelig prat, og vi får følge ut på trappa. Det er sommer og sol over hus og landskap, - over hverdagsmennesker som bygde landet.

TIL VÅRE LESERE

Klæbu Historielag forsøker hvert år å produsere et årsskrift med så varierte innhold som mulig. Vi i redaksjonen trenger imidlertid tips, ideer og materiell fra våre lesere.

Om du sitter inne med for eksempel sagn, ordtak, gamle bilder, kårbreve, husmannskontrakter, gamle amerikabreve, oldefars frierbrev og lignende - så ta kontakt med oss.

Eller kanskje har du noe å fortelle fra gamle dagers skoletid og arbeidsliv? - Husk at det ikke alltid er de store hendelsene som teller.

Skulle du finne det vanskelig å sette ditt bidrag på prent så stiller en skriveglad redaksjonskomité med bistand. - Vi ser gjerne at du ta kontakt med oss i løpet av vinteren eller våren.

Ditt bidrag vil være med på å glede klæbygger både i og utenfor bygda samt tilføre kommende generasjoner verdifulle lokalhistoriske kunnskaper.

Vel møtt som medarbeider i Historielagets Årsskrift ønsker vi i redaksjonen.

SJØBYGDA PÅ VÆRKARTET HASS THEISEN

Husmanden i Sjøbygden.

Når poteten ha komme åt jolkjellara, ve'n e puinni tak og båten drigge tu sjøa, da e d'tj så my å ta sæ te uta vægginn på Måssåhauga. Murpipa e fægd s'att d'tj ska fåttå ti sotet i vinter. Devlen ha verre hér med olje åt fjøsløkten og katta ha krødde åt omnskrån. Da e de' haust og støtte dåggå. Og itj veit 'n rættle kerr 'n ska ta sæ te med inn heill.

Husmanden tæ fram jarnlæsten og probere å plugg e skopar. Men mæst bli det te å sett og glan på været.

Det e nå mærkele med hausten. For så furtt 'n kjæm over Mekaelin så bli sjøn som kølsvar og bottenlaus på nå vis. Og væstaværet kjæm og sope 'n roinnt Rørkastøyddinn så det ryk.

Så kjæm de fösst kaillneiten. Det bli hølkk utpå trappen og det sårå borti bækkå. Rættno sjer 'n dinn fösst snøn kåmmå smygainn ne'over Vikaliinn. - Men itjå tå det dér e nå overraskels. For slekt kjenne Husmanden på gjekten og reinnsla ti kroppa. Da e det vær såmmårs dag når det lånnå. Da veit 'n ailler kertte vær bli. For dæm borti værvarslingen bry sæ itj det slag om oss oppmed Sjøa.

Men koffår kainn itj 'n Theisen ta med Sjøbygda på de dér værkartåm sinn? Istan står 'n og peike og jabbe om Filefjell og Hallingskarvet, Halten- og Frøyabanken. Dér d' itj bor e meinnesj som trøng på høytørk, gå åt bækkå ætte vatn eill har e nævertak som læk!

No, menne itj Husmanden at heile Klæbu trång å vår' med på de dér værkartåm. For mang stass hér i bygden har dæm itjå vær, og da bli d'tj nå å vis fram borti apperattet heill. Som ni blankbygden og på Tullus- og Høttfossmyråm, dér det mæst e bærreråskøydda. Slegt tæ sæ itj ut på de dér gloråt værkartåm hass Theisen. Tri fjærdele tå bygden skuill bli utsjåainn som nå kvit flække! Nei, slekt måte itj når vi ska vis fram oss for utabygdes fólkk. Det sei sæ sjøl.

Men i jaftes, da Husmanden va åt blankbygden for å få sæ ti tette, fekk 'n hør at dæm ha vesst orna sæ lokal-TV på børtersia ælven. Men nå slekt bli d'tj sjett på hér på Måssåhauga. For ska de dérrainn te å bestæm været 'pi Sjøbygden da veit 'n kerr det bli: Råskøydda derres kjæm te å legg som ein feill over Píkhaugen i eininjen. Og aillt dæm får tå høljrægn og rotblaut bli fola gjænnom Svebakkmarka og oppåt Sjøa.

Slegt bli det bærrer bissmin tå, så dæffor e det likast at 'n Theisen får hæl åt med værvarslingen. For hainn e som så snedig te å få det te og, hainn. Hainn e liksom så fólkele tå sæ, tægne og peike og forklårrå såpass at vanle fólkk begrip kerr 'n menne. Det e omtreinnt som når Husmanden gjekk

i skula oppme Sjøa. Når vi itj va gôtte skjæl milla Aursund- og Femundsjøåm da to Hauinn og tæгна dæm på tavla. Og når vi sea såg e kart dér det va nå slag som legna ei uinnerboks som strækket ha gått åv ti, da vesst vi at det va Aursund.

Og lik æns e det med åm Theisen. Skjønt hainn tægne sjølsagt it uinnerbokså. Nei, hainn tægne trikainta, roinninga, kjørhæla og sagblad i stan. Og så male 'n dæm ti olik lætte. Sea plassere 'n dæm ætte som det blæs, rægne, bli go' vær, hølkk og aillt det som e.

Nei, det hér med lokal-TV ska få våg sæ for Husmanden. For det e hér 'pi Sjøbygden vi har nå vær å kåmmå med. Kaill- og varmfrontainn kjæm te å stå som rau og blå sagblad over Næssnjala, Ol-Hansarommet og fjøstaket i Brøttøma. Og ætte som d'tj e så ovanle at det blæs roinnt ørstolåm på fólkk oppmed Sjøa, så få 'n Theisen det halbale som ska marker det dér med kjørhæla som måte frå gång te ainna.

Synnavind og væstaværet lyt malas ti klære lætte. Og når østavind kjæm roinnt Karihøle må 'n Theisen dit med ein ljøsrrau kjørhæl. Og tøyvind, høyvvind, koinnvind og bjønnvind. Husmanden frøkte for at d'tj sk røkk te med lætte åt aill kjørhælåm.

Og einn kerr gill 'n Theisen ska bli når 'n ha fåtta klæssa og fargelagt aillt det dér. Hainn som småflire bærrer 'n får peik på ei grå rængskur.

Rættle go'værsdåggå bli sjølsagt gaul, med ei sol som røkk frå Mærkesbækkå og oppåt Tuftstugguinn. Men bli det fult for hølkk og trålliått å falas, da tægne 'n raue trikainta uti Tejkleiven og Bækkdalsbakka. Da snakke 'n om «utsatte steder» påpass at fólkk kainn ta fram sprakkloa og itj fárrå så dæm kainte uti veiåm.

Men nolavind ha Husmanden så ner glømt åv. Så åvva Trømyråsen og oppi Høbydala bli det bærrer å pynt på med fler kjørhæla. Og nolavind, som e så kaillsnøplinn tå sæ, lyt fargas daillblå. Men aillt det dér kjæm te å gå som smort bærrer Husmanden ha fått ti'a te å gjørrå åm Theisen lokalkjent.

Forræssen kainn det bli behøvele med daillblå kjørhæla flerstass. For 'pi Sjøbygden e nolavind lik kaill kerrte lei 'n blæs ifrå.

Historielaget ønsker
alle sine lesere
god jul og godt nyttår

KLÆBU HISTORIELAGS ÅRSSKRIFT

**vil også i år være den ideelle julegave til slekt og
venner som føler tilknytning til bygda.**

**Både dette heftet og årsskrift
fra tidligere år kan kjøpes i Klæbu Sparebank
eller ved å kontakte Klæbu Historielag, 7060 Klæbu.**

KRØTTERTRANSPORT I 1906

Av Harald Dragsten

Johan Sjøli, f. 1918 var sønn av Marie Engum (gift Granøien). Marie var født på Nesset i 1888 og ble 99 år gammel. Hun tjente i unge år på Brøttem.

Straks før sin døde i 1983 fortalte Johan meg om en hendelse som hans mor hadde vært med om i unge år, og som jeg synes er verd å videreføre til «Historiebladets» lesere.

Hos Johan's besteforeldre, Martha og Johan Engum på Nesset, hadde de en folkevond okse som det ikke var så lett å få bukt med. Den gikk gjerne til angrep på både gårdsfolket og andre. Marie var den eneste som kom noenlunde godt i fra det i den nødvendige kontakten med beistet. Så da en krøtterhandler fra Hommelvika dukket opp og ville kjøpe dyret, slo Martha og Johan til. Betingelsene var imidlertid at den olme oxen ble fraktet til kjøperens hjemsted. Men hvem maktet noe slikt?

Avstanden var i og for seg ingen ting å snakke om. Verre var risken for at oxen skulle gå til anfall på både ledsagere og folk de eventuelt møtte underveis. Til sist ble det ingen annen råd enn å sende bud etter Marie som hadde tjeneste på Brøttem.

Marie var 18 år den gangen. Etter at kveldsstellet var unnagjort på Brøttem, gikk hun heim til Nesset i sjutida på kvelden for å starte turen over marka. Hennes 16-

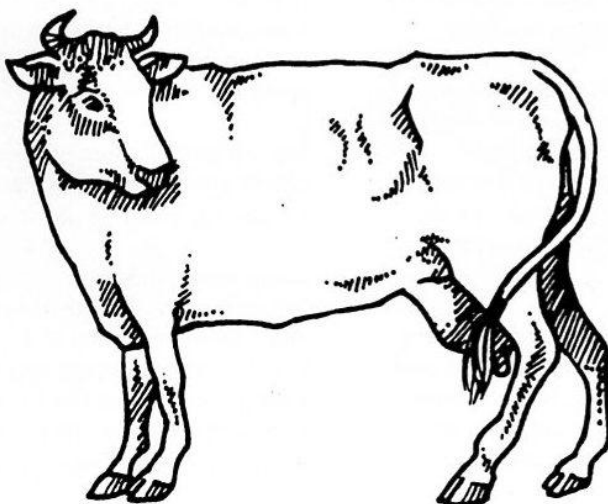
årige bror, Karl, skulle slå følge. For å avstyre eventuelle raseriutbrudd hos oxen, tok de med seg en sekk for å kaste over hodet på ham så snart humøret hans tilsa det.

Så bar det iveri over marka. Marie gikk føre og ledde grobianen mens Karl gikk bak med strisekken i full beredskap. Hos Serina og Anders Gjervan ved Jonsvatnet tok de inn og fikk mat samt hvile seg litt. Siden var det bare å fortsette videre til Hommelvika der oxen ble levert til sin nye eier. Da det ikke foreligger noen

opplysninger om eventuelle malører underveis, må en gå ut fra at Karl ikke fikk bruk for strisekken. Det var vel også den tiden på døgnet da folk flest lå og sov, slik at oxen fikk mindre å irritere seg over.

Så var det bare å snu og begi seg heimover igjen. Marie skulle jo starte en ny arbeidsdag på Brøttem om noen timer. Da hun senere ble spurt om hvordan de orket å gå den lange veien tilbake etter en slik lang og slitsom tur, svarte hun: «Nei, heimatt gjekk det lett. Vi flaug mæst fram milla tuvåm!»

Til historien hører også at Marie var på plass på Brøttem da fjøsarbeidet startet på morgenen.

STRAM-OLSEN

Av Ingebjørg Forsberg

Til mine barndomsminner hører så absolutt kramkar Olsen. Han var født sør på landet i 1875, men eksakt hvor, var det nok ingen som fikk riktig klarhet i. Ikke heller hva han hadde syslet med i sin krafts dager. Det gikk rykter om at han i sin ungdom hadde vært ridende politi. Dette var fullt mulig med tanke på at han også på eldre dager var rank som en eldgaffel.

Selv husker jeg Olsen fra siste del av 30-tallet som en høy, slank, hvithåret og velduftende herre. Ren og pen i tøyet, stillfarende og meget dannet i sin tale- og væremåte. Det foresvevet ingen å si «du» til Olsen. Og selv innledet han heller ingen i den fristelsen. Han holdt alltid en viss distanse til folk. Av den grunn var det heller ingen som fikk anledning til å fritte ham ut om rent personlige forhold.

Jeg tror denne kramkaren var kjent under navnet Stram-Olsen i hele bygda. Og prefikset «Stram» hadde han fått for sine høyst positive egenskaper, hva både det ytre og indre angikk. Jeg har aldri hørt at noen hadde noe å utsette på Stram-Olsen. Sikkert hørte han til de få i sin bransje som var velkommen, for ikke å si etterlenget.

Stram-Olsen kom med sommeren til Bjørklia. Når heggen blomstrer sluttet sjøen å stige. Da tørket veiene opp og ble farbare. «Rætt-no kjæm 'n Stram-Olsen», brukte bestemor å si samtidig som hun skottet ut over grendaveien.

Og Stram-Olsen kom; med ryggsekk og to stappfulle lærkofferter. Det var ikke måte på hvor spennende det var når han løftet på lokket til veskene sine. Der lå trådsneller, strømpebånd, såpestykker, undertøy, strømper, silkesløyfer til å knytte i håret, m.m. Og alt dette hadde med seg en duft fra en verden som for oss lå uendelig langt borte. Jeg kan aldri huske at Stram-Olsen snakket med oss barn eller egnet oss noen som helst oppmerksomhet. Men dette var jo heller ikke vanlig at voksne gjorde på 30-tallet. Allikevel spiste jeg ham med øynene. Enn i dag kan jeg se for meg hendene hans. De var lange og hvite med velformede og rene negler.

Stram-Olsen hadde alltid sitt nattlosji i kammerset i Bjørklia. Dette hadde i årenes løp blitt til en tradisjon, til tross for at vi var tre generasjoner i samme hus. Vaskefatet, vatnkanna og potta av porselen kom på plass, og Olsen tok sitt gemakk i besittelse for en natt. Dagen etter ville han ha frokost før han dro videre til Dragstgrenda.

Hva jeg spesielt husker fra hans besøk, var at han sang for oss. Stram-Olsen var dypt religiøs og bar alltid med seg sin sangbok innlindet i en silkeduk. Når bestemor hadde gjort unna fjøsstellet og alle var samlet, kom Stram-Olsen ut fra kammerset, tok plass under

regulatoren og stemte i. Så satt vi der tafatte og andektige mens «Den store hvite flokk» i Griegs komposisjon nesten løftet taket. Stram-Olsen hadde flere salmer på sitt repertoar og forsøkte også få få huslyen med. Men av det ble det heller dårlig.

Stram-Olsen var ikke så lite forfengelig av seg. Som tidligere nevnt, så sto det en sky av velduft rundt ham. I dag hadde nok ingen reagert på slikt, men på 30-tallet var dette litt av en sensasjon. Samtidig utgjorde det naturligvis en sterk kontrast til lukten av fjøs, skotjurru og sure arbeidsklær.

Etter en omsorgsfull morgentoalett kom Stram-Olsen ut på kjøkkenet for å spise sin frokost. Til den hørte det alltid speilegg. Mine barneører hadde imidlertid fanget opp viskninger og knis rundt kramkarens spisevaner, og forsto at han hadde noen merkelige fakter ved matbordet. Men hva det gjaldt hadde jeg ikke fått noen klarhet i.

Men så hendte det utrolige. Bestemor hadde dekket på ved kortenden av kjøkkenbordet slik at gjesten kom til å sitte med ryggen mot resten av rommet. Så kom Stram-Olsen ut fra kammerset og satte seg til bords. Brød, speilegg og annet tilbehør ble satt fram, og kramkaren startet som vanlig med å kneppe hendene i bordsbønn. Jeg satt på vedkassen og nøt vellukten som alltid omga mitt idol.

Plutselig gjorde han en elegant sving med høyre arm, nappet til seg lommeterkléet fra brystlomma, gjorde et like elegant sveip over ansiktet for siden å stoppe lommeterkléet i høyre sidelomme. Som ved et trylleri satt han siden der med nesa nede ved haka og gomlet speilegg.

Jeg satt på vedkassen og kopte målløs. Etter avsluttet måltid gjorde han om manøveren, - men nu i motsatt retning. Og plutselig så han ut som vanlig igjen.

Langt senere fikk jeg vite at Stram-Olsen hadde noe så fint som gebiss. Men dette brukte han bare ved alle andre anledninger enn til å tygge med. - Stram-Olsen var ellers meget opptatt av å ta seg godt ut. Da han fikk klart for seg at også Ola i Bjørklia var født i 1875, altså samme år som ham, ble han meget betenkt. Ola lubbet jo breibeint og lutt, merkt av slit og møye.

Til sist dristet seg kramkaren til å spørre den yngre generasjonen: «Jeg ser naturligvis eldre ut enn Deres far, jeg . . .?» - Og svaret ga seg selv hver gang: Å vadde så lekt, De sjer da 'tj nerste så gammel ut De, Olsen!

Når Stram-Olsen hadde forlatt Bjørklia duftet kammerset av lavendel og Palmolivesåpe i flere dager etterpå. Vi barn trengtes på dørstokken for å nyte herligheten en stakket stund. Og i min barnehjerne skaptes en forestilling om at Stram-Olsen brukte ligge på alle fire og gnugge gulvteljene med «go'lokt-såp» før han gikk og la seg. Annen forklaring hadde jeg ikke på dette miraklet.

Min onkel, Ottar, hadde oppgaven å ro Stram-Olsen til Dragsten. For dette fikk han en hel krone pluss at han ble invitert med på kaffe hos «a Ane Moa». Siden vandret Stram-Olsen med sine varer i Dragstgrenda. Derfra fortsatte han videre til fots oppover Selbu. Det siste holdt på å slutte i katastrofe for ham.

Det var høst og kramkaren hadde bestemt seg for å forlate Dragstgrenda for å gå til Amdal. Da det var sent på dagen og dårlig vær, ble han rådet til å vente til neste dag. Men Stram-Olsen mente han ville klare strekningen mens det fremdeles var lyst, og ga seg iveri. Da dragstingene ringte og fikk høre at kramkaren ikke hadde kommet frem til Amdal i rimelig tid, dro de ut på leiting i høstnatta.

Stram-Olsen hadde gått vilse og hadde måttet søke ly mot uværet under ei gran. Senere forklarte han situasjonen så alvorlig at han hadde vært sikker på ikke å komme fra det med livet i behold.

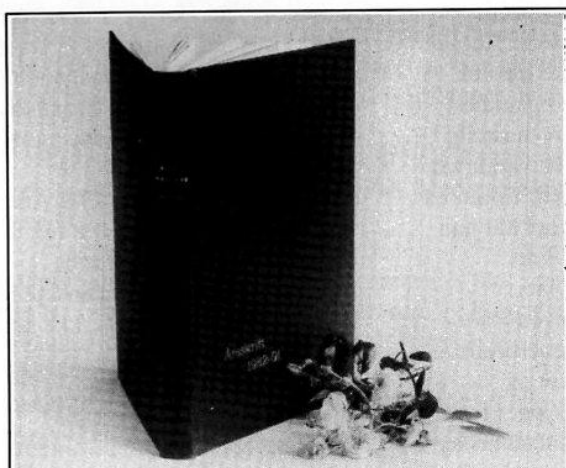
Hendelsen gjorde så sterkt inntrykk på ham at han fra den stunden ble overbevist om at det fantes en høyre makt. Og fra den dagen spred Stram-Olsen sitt budskap i Sjøbygda med hjelp av sin sangbok og sin bakre baryton.

Kramkar Olsen hadde naturligvis ikke en anelse om at folket i bygda hadde hedret ham med prefikset «Stram». Han var «De» eller «Olsen» og ingenting annet. - Men så hendte det som fikk hende: En forsommardag ved kveldsvarden sto kramkaren plutselig i døra, oppbrakt og dirrende av harme. Ingen av husfolket skjønnte noe. Når Olsen hadde fått komme seg ned på sengbenken og fått en sukkerbit med noen kamferdråper på, roet han seg såpass at forklaringen kom. - På sin vandring gjennom Bjørkligrende hadde han hørt noen rope Stram-Olsen! Forlegenheten spredte seg rundt kjøkkenbordet. Noen gjorde vel tafatte forsøk på å forklare, men til ingen nytte. Kramkaren var utrøstelig. Aldri hadde han vel kunnet tro de gode sjøbyggene om noe så gement som å gi ham utnavn!

Noen dager senere fikk hele historien sin forklaring: Hos Mikal i Bjørklia var det mange barn. Der bodde også Peder og Ingeborg Warmdal med sin store barneflokk. Og Olsen var velsett og populær, ikke minst blant barna. De minste var ute og lekte og enset ikke kramkaren før han var like innpå dem. Åsta Warmdal, som var i 5-6 års alderen, ble så glad at hun skrek rett ut: «Mor, mor - no kjæm 'n Stram-Olsen!!»

Goethe, en av verdenslitteraturens store skikkelser, skal en gang ha sagt vedrørende språket at «den som kan ett, kan intet». Hvordan Stram-Olsen hadde det med sine språkkunnskaper er meg ukjent. Men ett er sikkert: Gammelklæbyggens superlativer behersket han ikke.

En postum takk til Ottar Renaa som har hjulpet meg å sette sammen minnene om Stram-Olsen.

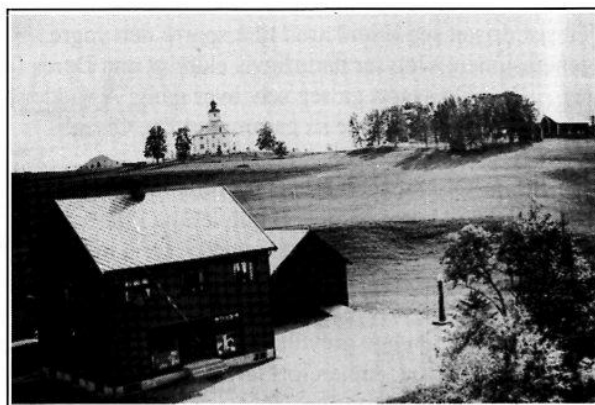
Innbinding kr. 375,-

Nytt opplag kr. 50,-

Utdrag fra landhandler Ole Devles butikkladd år 1935

Av Ingebjørg Forsberg

Hva handlet klæbyggene for 62 år siden, og hva kostet det å leve på den tiden?

Nå var det ikke bare matvarer som byttet eier over disken hos Ole Devle. Nei, her kunne folk få kjøpt praktisk talt alt utom apoteks- og sterkvarer. - Folk handlet gjerne «på bok» og betalte ukes- eller månedsvis. Av den grunn er bl.a. Henrik Grendstadbakks innkjøp av «1 bundt sauegjerd» til kr. 23,50 og Kvarmes «kukjøre» til kr. 1,45 bevart for etterverden.

Den største omsetningen var naturligvis matvarer. Hvetemel kostet 32 øre, rugmel 28 øre, kaffe 2,80, farin 58 øre, smør kr. 1,20, mais 17 øre og kjøttdeig kr. 1,70. Alt pr. kilo.

Pålegget besto til størstedelen av sirup. Den ble tatt heim i tønner og solgt i løs vekt. Ikke så sjelden kjøpte store husholdninger 4-5 kilo ad gangen. Ellers var det mysostr, gauda og nøkkelost. Kjøttpålegg eller «oppskjær» finner en bare i forbindelse med foreningers innkjøp til juletefester, basarer o.l.

Øl og leskedrikk solgtes det lite av. På Sankt Hansaften 1935 kostet imidlertid Gurina Normann på seg 2 flasker brus, og for disse betalte hun 62 øre. Utbudet av fersk frukt besto av epler og appelsiner, noe som nesten utelukkende ble handlet til jul. Kiloprisen er ukjent, men Kjellrun Overviks innkjøp av epler den 20. desember gikk på 70 øre. Da var tørket frukt uforholdsmessig dyr når en ser at Ingvald Sellesbakk måtte betale 80 øre for 2 hektar aprikoser.

Av tobakksvarer var snus det mest etterspurte. Ei eske kostet 71 øre, og det er tydelig at husmødrene sørget for innkjøpet i forbindelse med at de handlet mat til helga. Snus står alltid oppsatt som siste post på regningene og synes mest brukt av familiefedre. Til de største forbrukerne i 1935 må nevnes Knut Hjellien og Peder Varndal.

Sigaretter fans å kjøpe for 40 øre pakken, men forekommer ikke i butikkladden annet enn som sporadiske innkjøp gjort av ungdommer som Ulstad- og Vinspollgutåm. Skråtobakk var en annen nytelse. Den kunne kjøpes både i hel rull og mindre biter. Olaf Roan og Ole Borgen tilhørte dem som i ny og ne slang innom hos Ole Devle og kjøpte seg en bit skrå for 37 øre.

Innkjøp av sjokolade og drops tilhørte også sjeldenhetene. En plate kokesjokolade til 65 øre ble nok handlet til storhelgene og andre spesielle anledninger, men særlig stor omsetning på denne varen var det ikke. Derfor må Karl Villmo ha vakt viss oppmerksomhet når han slo til og kjøpte en hel kilo «bronsokker» for 1 krone. Kaffebrød var heller ingen «stor» vare selv om runde wienerbrød kostet bare 5 øre stykket og «sammensatt» kunne kjøpes for 4 øre. Her var det også Ungdomslaget og Skytterforeningen som gjorde de store innkjøpene.

Ole Devles landhandel ordnet det meste for folk i bygda.

Her kunne man kjøpe seg fiskeutstyr, hofteholdere, lampeglass, tjurru, begravelserkranser, parafin, økser, fluefangere, kjolestoff, kamferdråper, kosteskaft, klarskinn, hønsefôr, sykkelfelger, lær til å halvsåle skoene m.m. Her kunne Peder H. Dragsten kjøpe seg et par sko for kr. 4,25 mens Brynhild Eggen slapp unna med kr. 3,30 for sine. Og når det lakkot mot konfirmasjon hos Mikal Renå i Bjørkliå, da gikk de over Ståggån og kom hjem med 3 meter kjolestoff til kr. 2,70, 2 m ulltøy til kr. 1,90 samt tråd og strikk til 85 øre.

Bensin, olje, maling, oker, zinkhvitt, vindusruter, sement og skudd hørte også til sortimentet hos Devle. Dame- og herreundertøy, porselen, redskap, hekle- og strikkegarn, belter, spenner, knapper m.m. var å finne i hyllene. Høsten 1935 staset Karen Eggan opp seg med et belte for 86 øre, og Borghild Grendstad syntes sikkert at hun hadde gjort en god handel når hun fikk «2 garnhesper» for kr. 1,72. Annet var det for Iver Eidstu som måtte punge ut med kr. 4,50 for ei flaggermuslampe. Men kanskje hjalp det litt at 64 liter parafin ikke kostet mer enn kr. 9,60.

Ukebladet «Alle Kvinner» kostet 35 øre, og Karen Brøttem var fast kjøper. Bensin kom på 25 øre literen. Bygdas få bileiere og Dragsten Sagbruk utgjorde kundekretsen.

Hele 30-tallet var preget av arbeidsløshet og dårlig økonomi. Mange måtte få understøttelse fra Fattigstyret. Bidraget ble ytet ved at den enkelte familie fikk handle for et visst ukebeløp, hvorpå handelsmannen sendte regningen til kommunen. Som eksempel kan nevnes at en familie med 3 barn fikk handle for kr. 7,00 pr. uke.

Handelen var ellers jevn over det ganske år. Folk handlet stort sett de samme matvarene til hver helg. Til storhelger ble det kanskje handlet litt mer mat, men ikke andre eller dyrere sorter enn til vanlig. Heller ikke da ble det kjøpt noe slikt som øl og brus.

Jula utgjorde et unntak. Da måtte det være lutefisk, risengrynsgrøt og litt frukt.

Videre finner man at påfallende mange gikk til innkjøp av «1 sæpestykke» eller to, dagene føre jul. Da om ikke før skulle hele huslyden i bløt.

Martin Ulseths innkjøp på Sjulsmessdagen får illustrere hva en bondefamilie på 5 personer pluss tjenestefolk anså seg trenge til jul:

1,9 kg rød ost	kr. 3,23
gaudaost	« 1,00
2 kg farin	« 1,18
2 kg tabletter	« 1,36
1 kg svisker	« 1,40
1 kg russiner	« 0,95
1 kg grønne erter	« 0,50
1 chokolade	« 0,65
1 kg risengryn	« 0,65
1 stk. sæpe	« 0,25

Tilsammen kr. 11,17

Lutfisk hørte jula til og tørrfisker skulle, etter gammel skikk, legges i bløt den 9. desember. Martin Ulseth var litt sent ute. Først den 11. desember var han hos Devle og kjøpte 6 kg tørrfisk til kr. 7,80.

Gammelost var en annen vare som måtte finnes på julebordet. Dette hadde Martin antagelig glemt å kjøpe da han var på butikken Sjulsmessdagen.

På juleaften dro han tilbake dit igjen og kom hjem med gammelost for kr. 4,20. Med tanke på øvrige ostpriser må folket på Ølsetsanden ha fått nyte denne delikatessen i overmål i jula 1935.

TIURJAKT 1937

Fortalt av Odd Fosside

Som de fleste gutter gikk vi på jakt med pil og bue eller med kruttlapper. Jaktutfallet var vanligvis dårlig. Men en dag var vi heldige med jakta. Bevæpnet med tregevær, kruttlapper og kleklype på geværet gikk vi mot Løvåsen, min bror Johannes og jeg. Da vi hadde gått et stykke innover skogen, kom en tiur på strake vinger mot oss. Begge løftet vi geværet, la på kruttlapper og skjøt.

Stor var gleden da tiuren datt ned i et kratt ved siden av oss. Tiuren bakset og slo med vingene, klorte og bet. Med god hjelp av vår bror Peder fikk vi avlivet den.

Ole Grav, som kjørte mjølkebil til Trondheim, fikk i oppdrag å selge tiuren for oss. Den innbrakte den store sum av kroner 4,50 som var mye penger den gang.

I ettertid fikk vi høre at andre også hadde vært på jakt denne dagen og skadeskutt tiuren som vi var så heldige å få tak i.

Fete og magre kornhøster i Klæbu

Søknad om å slippe å svare renter til Kornmagasinet på grunn av dårlige avlinger.

Som et apropos til den meget gode kornhøsten i Klæbu i år, har vi funnet denne kopien av en søknad til Klæbo Formandskab fra året 1851. Av søknaden går det fram at det har vært dårlige kornavlinger i Klæbu de siste årene, og spesielt i 1849 og 1850. Det søkes derfor - med nærmere grunngeving - om at bønderne for disse to årene blir fritatt for å erlegge renter til Klæbu Kornmagasin. Søknaden er undertegnet av Sivert Husby og Ole O. Haugum.

Nr. 1. 1851

Til Klæbo Formandskab!

I anledning den almindelige Trang, som formet delat Misværet 1849 med foregaaende svage Aar er opstaaet inden Klæbo Kommune, tillade Undertegnede sig, af særdeles Hensyn til den fattigere Deel af Byens Folkningen, at foreslaae det ovede Formandskab at fatte følgende Beslutning:

For Aarene 1849 og 1850 erlægges ingen Renter til Klæbo Bygdemagasin for det Korn, som Magasinet har udlaaet i de tvende benaante Aar.

De Grunde, der have ladet os formode, at det ovede Formandskab maatte befindes villigt til at fatte en saadan Beslutning, ere i Korthed følgende: 1) Bygdemagasinets Hovedbestemmelse kan formentlig ikke vare den at opdyrge en stor Masse Korn; det maa tværtimod antages at skulde yde Konkette manden al den Lettelse og Hjælp, som er forenelig med det Heles Vel; og Magasinets norværende Bindsom synes i Forhold til denne Betragtningmaade at vore ganske anseelig, medens Almuens Debet til andre Creditorer for Lødekorn og Løde er forholdsvis temmelig betydelig.

2) Aaret 1850 har, saavidt vi have kunnet erfare, været et svagere Aar, end vi og maaskee Mange med os fra Høsten af vare tillidelige til at troe.

3) Mange i Bygden have udtalt sig i den her anseede Retning) og ytret sin Skindie med, at man hersteds, uden nogen paatrængende Nødvendighed, vilde fordre Magasinsrenter paa en Tid som norværende, da man andensteds (t. Ex. i Flaas, Trønes til Melhus), Almuen og os vittorlig bekjendt, har fattet den Beslutning, at Renter for Magasinkorn alldes ikke blive at erlægge for Aaret 1850.

Klæbo den 9de Januar 1851. Arbødigst

Sivert Husby og Ole O. Haugum

Boplasser og setrer på søndre side av Selbusjøen (Brungmarka)

En del av opplysningene er fra Klæbuboka bind 1 og 2 av Atle Døesland og Ola Tulluan.

Av Asbjørn Husby

Vika br. 1, gr. 34

Vika ble ryddet i Kongens almenning først på 1600-tallet i likhet med mange andre gårder på denne side av sjøen, også Sjøbygda i Selbu. Gården hadde små muligheter for å avle korn, men det var godt med beite i utmarka, og sletter der høyet ble satt i stakk og heimkjørt på vinterføre. Ikke langt fra gården ligger en stor stein i sjøkanten, (Karlsstein), som er rast ned fra bergsia. Sagnet sier at da steinen raste ned, traff den en mann ved navnet Karl, derav navnet.

Som de fleste andre gårder i Sjøbygda ble også Vika solgt på den store jordegodsauksjonen i 1828. Skjøte er utstedt til Petter Olsen Lettingvoll året 1828. Året 1853 kjøper konsul Arild Huitfeldt gården. I 1852 får Nils Kristiansen Høyset fra Horg feste på Vika. De var de siste som bodde der. Nils var gift med Godlaug Græsli fra Tydal. Det ble etter hvert dårlig med inntekt og levebrød, og de reiste til Amerika. Følgende historie fortelles om reisen. De var lusete og fikk ikke være sammen med de andre i båten, men måtte ha sitt tilholdssted i framstavnen. Golla gret for dette, men Nils trøsta henne og sa: «Gråt ikke Golla, vi kommer først til Kvebekk.»

Etter at Nils Kristiansen Høyset reiste til Amerika, brukte Nils Olsen Vollmo Vika som seter. Setringa varte fram i dette hundreåret. Han var født i Meldal og kom til Hyttfossen sagbruk som skogfogd.

Vika hadde seter på Vikavollen som ligger vest for Donøyelva i grensa mellom Vika og almenningen. Setervollen er beskrevet i

besiktigelsesforretning fra 1786-1787. Etter at Nils Kristiansen reiste fra Vika overtok Lettingvoll setterretten. De setret fram til århundreskiftet. Lillesve hadde også hus på Vikavollen og setret der en tid.

Tangvoll br. 1, gr. 33

Denne gården ble også ryddet først på 1600-tallet. Gården var liten og gav dårlig utkomme for driverne. Ved Tangvollelva og Donøyelva lå sagbruk. Når disse var i bruk var det brukbare leveforhold av gården. I de fleste år var Tangvoll underbruk under Nes. Andre tider under Dragsten. Også denne gården ble solgt under auksjonen. Kjøperne var Peder Berssvendsen og Bersven Sivertsen Dragsten. Gården er før århundreskiftet solgt til A. Huitfeldt. Beiteretten fulgte ikke med i salget.

Ola Tulluan skriver følgende om Tangvoll, som er *satset* fra Tidsskrift fra den norske personalhistorie. Fredrik Ferdinand von Krogh er født på gården Tangvoll i Norge 2 sept. 1737. Døpt i Domkirken i Trondheim 7. sept. s.å.

Jeg har vanskelig for å tro at en slik person med alle de muligheter som han hadde fått i arv og som lå foran ham, var født i en liten fattigslig stue langt fra naboer og folk i det hele tatt, og med Selbusjøen som eneste mulighet for samferdsel til og fra dette stedet. I likhet med Vika er denne gården forsvunnet og skogen har overtatt.

Tjurrudden - Kvernodden

Plass under Tangvoll. Levebrødet på denne plassen var som navnet sier, tjurrubrenning og maling av korn. I

tillegg hadde de en ganske stor besetning. I 1875 fødte plassen 6 naut, 4 sauer og 10 geiter. Anne Bergitte som var født på denne plassen i 1854, bygde seg stue ved den gamle bygdevegen mellom Haugum og Husby. Plassen der huset sto, har senere gått under navnet Bergittahaugen.

Hånnå

Gården ligger ved elva Hånnåa. Tilhører i dag Selbu. I gamle dager ble gården regnet til Klæbu i verdslig sammenheng. Gården sorterte under lensmannen i Klæbu. Betalte skatter og saker ble eventuelt ført for retten der. Geistlig har Hånnå imidlertid sognet til Selbu. Etter eget ønske ble Hånnå i 1867 overført til Selbu kommune sammen med Dragsten. Gården har ligget øde i mange år.

Skavdalen

I 1872 fikk Ole Hansen (Grendstadbakk) av Peder Bersvensen Dragsten festebrev på et jordstykke av utmarka Donøydalen med rett til trematerialer til hus, gjerder og ved, samt *havning*. Arvefestet gjaldt både ham, kona og arvinger. Festebrevet ble først tinglest i 1919. På Skavdalshøgda kan en fremdeles sjå levninger etter husa.

Brøttensvollen

Brøttensvollen ligger ved Brunga på Brøttens eiendom, i grensen mot Brungmark almenning. Gården Brøttens var den som setret lengst. Berit Hjellien har fortalt om setringen på Brøttensvollen i historiebladet som ble utgitt 1982. Brøttens hadde beiterett i almenningen, og hadde også flere

sletter. Husene på setervollen er under restaurering. Bergsli ble utskilt fra Brøttem i 1909. De setret på Lekås og har fremdeles hus der.

Trøvollen

Denne vollen lå i nærheten av veggen som går over Moan mot Vika. Trøvollen hørte Teigtrøa til. Ola Tulluan skriver om denne setervollen følgende: «Rett opp for setra gikk en sik-sak veg opp de bratte åsene, brukt som reksterveg til beite innover Brungmarka. I 1940-årene kunne en enda se rester etter hus.»

Fagermovollen

Også denne vollen ligger utenom almenningen, vest for Tangvollelva. Så vidt jeg vet er det ingen nålevende som vet hvem som setret her. Men det er all grunn til å anta at det var Dragstvoll og brukt som vårvoll, for senere å flytte kreaturene lenger innover mot fjellet. På denne setervollen er det kun navnet som er bevart. Rester etter hus er det ingen som kan huske å ha sett.

Teigvollen

Som navnet sier har denne vollen tilhørt Teigen. Teigen var opprinnelig husmannsplass under Grendstad. Første gang en hører Teigvollen nevnt er i skjøte fra Jon Sivertsen Husby til hans sønn Anders fra året 1839. Der står følgende: «Naar kjøberer tager Teigen i bruk, skal han og etterkommende eiere være berettiget til at havne med de kreaturer som kunne fødes på gården Teigen, i min part av Brungmarken. Eller hvis ved endelig udskifting den deri liggende og at Ole G. Teigen brughavedes sæterbolig tilfalder mig.» I dette skjøte kan en lese at Teigen allerede i 1839 hadde seter i Brungmarka.

Ola Tulluan skriver om Ole Olsen Teigen at han i 1858 fikk seterrett og engsletter i Brungmarka, der han bygde hus og ryddet setervoll.

Dalvollen

Grendstad har fra gammelt av hatt seter i Brungmarka. Setervollen lå syd for Daltjønna. Under skogdelinga som ble foretatt året 1838,

er det nevnt at grensen mellom skogstykke 2 og 3 går over Dalvollen.

I 1820 fikk en av sønnene på Grendstad, Jon Nilsen født i 1791, rett til å setre på Dalvollen. Samtidig fikk han rett til å bruke en del sletter. Dette var etter han begynte som husmann på Grendstadmo (Grendstadplass). Det er tvilsomt om denne sønnen tok i bruk seter og sletter, da han flyttet til Tiller. Derimot tok enken etter Jons bror, Petter Nilsen, født i 1794, bruk av retten som Grendstadmo hadde fått og bygde seterhus på Kamperhauge mellom Grønnlia og Tangvollelva. De brukte også sletter fram mot århundreskiftet.

Etter at Grendstad sluttet å bruke Dalvollen og flyttet til nåværende Grendstadvoll, overtok Svebakken denne vollen, og setret fram mot århundreskiftet. I dag er det ikke mulig å se rester etter hus, men sist på 1940-tallet kunne en enda se rester etter stokker der bua hadde stått.

Grendstadvollen (Fjellvollen, Øvre Renåvoll)

Etter rettsaken mot renåbyggene (beskrevet i et tidligere historieblad) ble Litlugla eier av denne vollen. Det er lite som tyder på at de tok den i bruk da de setret ved Langsjøen. Grendstad inngikk trulig en leieavtale om bruken av denne setervollen, og har vært der siden 1830-tallet.

Her følger kontrakt for overtagelse av Grendstadvollen. Enke etter avdøde lensmann P. Forseth, Anne Sivertsd. Forseth og Nils Haldosen Grendstad har inngått følgende kontrakt: «Jeg selger herved fra meg og arvinger av min avdøde mann i følge kjøpekontrakt av 17. april 1886 eiende rettigheter for tilhørende gården Litlugla. Kjøpesum kr. 350,-.» Kontrakten er underskrevet 1908. Tinglyst 1930.

Setringen på Grendstadvollen opphørte i 1938, men vollen ble slått både i 1939 og 1940. Da slåttefolket for heim etter slåtten 1940, kunne det ha hendt en større tragedie. Etter

et voldsomt regnvær som ga store oversvømmelser over hele Trøndelag, skulle de passere elva Grønnlia. Hesten de hadde med seg måtte svømme over elva. Strømmen tok hesten og den druknet, mens karene med store vanskeligheter kom seg i land og berget livet. Reidar Fosshode har skrevet om denne historien i årsskriftet for 1990.

Grendstadvollen er i meget god stand og de har sletter i Brungmarka.

Moavollen

Den gamle Moavoll lå øst for Slomptjønnene i retning mot Tangvollelva. Den er i gamle papirer beskrevet som Moens bopæl, det som i dag kalles Bupelhølet. Denne vollen ble nedlagt etter at renåbyggene tapte rettssaken som før omtalt. De flyttet da til Nyvollen (Nedre Renåvoll) som i dag kalles Moavollen. Den ligger nær Tangvollelva på østre side. Moavollen ble i 1900 overdratt til Guldbrand Hyttsagen, sammen med Hyttsaga. Slettene mellom Donøyvatnet og Bupelhølet fulgte med i handelen. Hyttsagen hadde da allerede brukt setervollen ei tid. Jon Hyttsagen satte opp et tilbygg til seterhua etter at han kjøpte en skogparsel i Østre Brungmarka av selbyggene. Dette tilbygget gikk under navnet engelskbua, da Jon var med som kjentmann og jeger for engelskmenn som jaktet på Brungmarka. Karl Villmo overtok denne parsellen i 1924 og engelskbua fulgte med i handelen.

Bersvensvollen

Denne vollen lå ved enden av Bersvensvoldalen vest for Tangvollelva. Det er vel ingen i dag som med sikkerhet kan si hvem som brukte denne vollen og hvor den akkurat lå. Men både navn og beliggenhet tyder på at det var Dragsten som setret her.

Dragstvollen

Denne vollen ligger ved Tangvollelva i øst for Langsjøen. Begge Dragstengårdene hadde seter her. På den ene setervollen brant bua ned under krigen eller litt senere. Den andre bua er i god stand og brukes

av Brungmarkens sledehundklubb. Dragstvollen hadde gode beitemuligheter både i Kråkfjellet og Reinsfjellet.

Gjellivollen

Denne setervollen ligger øst for Sandåfjellet med vidt utsyn mot Reinsfjellet og Kråkfjellet. Langt tilbake i tia har sikkert denne vollen ligget lenger vest. Dette stedet kalles Gammelvollåsen. Her er i dag stor granskog, men det slette terrenget taler for at det var setervoll her. Når flytting ble foretatt dit den er i dag, vites ikke. Vi vet at seterbu ble nedbrent ca. 1840. Vedkommende som tente på ble anmeldt og fikk sin straff, selv om det var andre som sto bak og oppfordret til brannstiftelse. Etter brannen ble bua gjenoppbygd og sto fram til midten av 1930-årene. Den nåværende seterbu ble oppsatt ca. 1930. Tømmeret til bua ble hugget og framkjørt fra Grønnlidalen. Bua er restaurert flere ganger og er i meget god stand. Gjellia har sletter mellom Grønnlielva og Tangvollielva.

Eidstuvollen

Eidstuvollen er en eldgammel voll og ligger ved Storavatnet. Fram til 1715 var Eidstu et bruk og med en seter i Brungmarka. Etter at gården var delt, ble det ganske snart to setervoller, slik vi kjenner det i dag.

Nereidstuba

Denne bua brant ned i 1908 og ble oppsatt på nytt 1922-23. Tømmer til denne bua ble tatt i nærheten av vollen. Seterbu er i meget god stand.

Dette hendte på denne vollen ca. 1870.

Som rengjøringsmiddel for kopper og kar som ble brukt i mjølkproduksjonen var skuring med sand effektivt. I Sandåvatnet var det ekstra fin sand til dette formålet. Etter at morgenstellet var unnagjort, tok seterbudeia et spann og gikk for å hente sand i vatnet. Men budeia kom ikke tilbake til kvelds, og leting ble igangsatt. Tredje døgnet ble hun funnet ved Langsjøen, fremdeles bærende på spannet med sand i.

Øvereidstuvollen

Bua som står i dag er oppsatt ca. 1870, og restaurert flere ganger, bl.a. 1961 da TVE eide gården. Seterbu ble den gang revet helt ned og satt opp på nytt. Nytt golv ble lagt, og alt som trengtes av reparasjon ble ordnet. Bua er også senere vedlikeholdt og er i meget god stand.

Nedenfor bua er det avdekket steiner fra inngang til ei seterbu fra langt tilbake i tiden. På disse steinene er det innslått bokstaver. Også på en større stein som ikke ligger langt fra denne inngangen er det bokstaver som dekker hele steinen. Vedkommende som har stått for denne inskripsjonen må ha brukt ganske lang tid for å få dette til. Eidstugårdene har sletter både i østre og vestre Brungmark.

Svevollen

Eidstusve hadde setervoll i syd for Eidstuvollen. Ved skjøte fra 1872 overdrar Sivert Eidstu plassen Eidstusveet til sin farbror Jon Husby. Eieren av plassen får rett til å havne med de dyr plassen kan fø i Brungmarka.

Jon Husby drev aldri Eidstusveet. De som bodde på plassen og drev den, fortsatte med setringen etter at den nye eier tok over.

Litluggelvollen

Georg Fredrich von Krogh skrev ut festeseddel over denne vollen året 1799. Der står følgende: «Gjør vitterligt At da Hans Larsen Lilleuglen av Klæbo Thinglaug haver forlanget at bruge og benytte til Sæterbolig og fehavn som ligger,» osv. Her følger en beskrivelse av det området som kunne brukes.

Litluggelvollen ligger vakkert til ved Langsjøen. Husa er forlengst råtnet ned. Men det vises godt hvor de engang stod. Litlugla har sletter i østre Brungmarka. Litlugla hadde sag i sitt skogstykke i Brungmarka. Trulig lå sagbruket ved bekken som kommer ut fra Fisklaustjønna. Senere hadde Jon Hyttsagen sag ved denne bekken. Her følger utdrag av kontrakt fra Lars Uglen til sønnen Ole Bostad d. 2. febr. 1858.

I denne kontrakt går det også fram hvor stor verdi naturgjødsel hadde. «Jeg, Lars Uglen, sælger til min Sønn Ole Bostad min andel i skogen, samt det tilhørende Saugbruk med varmehuus og Stald.» Videre står: «Den gjødsel som kommer til at henligge ved ovennævnte Stald skal vi begge være forpligtet til at udkjøre på det tilstødende Markastøkke.»

Sandåvollen

Haugum og Husby har setervoller der. Sandåvollen ligger syd for Sandåvatnet innunder den bratte lia mot Sandåfjellet. I dette området må jorden være kaltholdig. Trær, gras og planter vokser bedre der enn de fleste andre steder i Brungmarka. Første gang en hører om seter og seterdrift var mens Anders Husby drev gården. Han døde i 1720.

Husbybua

Husbybua ble oppsatt på nytt 1950-51. Det gamle fjøset på Hauvollen ble flyttet til tomta for den tidligere bua. En del nytt tømmer ble også brukt. Bua er senere holdt ved like slik at den i dag er i god stand.

Haugumbua/Haubua

Den gamle bua, antagelig oppsatt før 1850, var i dårlig forfatning i 1970-åra. Den store snøvinteren 1975-76 brøt tak og vegger sammen. 1981 begynte Ragnhild og Ole Haugum arbeidet med tomta for å sette opp ny seterbu. Arbeidet ble stoppet av namsretten, og mer arbeid måtte utstå til retten hadde behandlet saken og dom avsagt. Ragnhild og Ole Haugum vant saken fullt og helt og arbeidet med oppsetting av ny bu begynte vinteren 1987. I dag står det på den gamle tomte et flott hus oppsatt av tømmer.

Fjøset som ble brukt som bu på andre vollen, var oppsatt antagelig 1885 da Albert Eggan har satt sine initialer på veggen dette året. Haugum og Husby har sletter både på østre og vestre Brungmark. De fleste av setervollene i Brungmarka er gamle. Dette gjelder også slettene som er tinglyst i årene 1770 og fram mot 1790. Det vises til besiktelsesforretning fra 1787,

omtalt i historiebladet 1996. Her er nemnt en del sletter som ligger nærmest omkring gårdene Eidstues eldgamle setervold.

Store trær hugget i Brungmarka

Ole Olsen Haugum f. 1882 kunne fortelle at hans far leverte stolper til Gamle Bybro i Trondheim. Dette var stolper med stor dimensjon. Det er grunn til å anta at disse står fremdeles. Brua ble restaurert ca. 1870. Min far sammen med Albert Eggan hogg tømmer året 1906-07 i Haugums skog i Brungmarka. Kojer ble oppsatt samme dag som de kom fram til hogstedet slik at de kunne overnatte den første natten. Den gamle koja som fremdeles står i Donøydalen ble oppsatt året etter i 1907.

Karene var heime i helgene, men tok fatt på hogsten ganske tidlig mandag. En mandag startet de på et av de største trærne i Brungmarka. De brukte tomannssag, og for å dra sagen måtte de hugge vekk en del av treet ved roten. Rotstokken som var ca. 5 meter, ble saget på sagen til

Andreas Tanem. Saga sto ved Klæbu Telefonsentral. Av stokken ble det 14 stk. 3"x9" planker. I tillegg 2" og 1" planker og bord. Hoggerne ble ferdig med treet til kvelden kom. Lønnen for denne dagen var 3,25 øre på hver. Dette var med rundbarking. Hogstprisen pr. tre var 6,5 øre. Haugum hadde sag med dam i Donøyelva. Trolig ble det slutt med saging en del år før århundredskiftet. I 1930 kunne en se rester etter vasshullet.

Fiske

Det har vært et meget godt fiske både i elvene og vatna i Brungmarka. Spesielt må nemnes Tangvollsjøen, Langsjøen og Kløftvatnet som var meget gode, og fiske med garn ble mye brukt av setereierne og andre. Alle elvene i Brungmarka var gode fiskeelver, med Grønnelva som den beste. Det er fortalt at før i tia forekom det at en vadet etter elva med fiskestanga på skuldra og fisketømmen med svart angel dinglende 1 meter over vassflata, og at fisken hoppet

opp og bet seg fast i angelen. Å fiske på en slik måte nytter ikke i dag.

Jordskifte

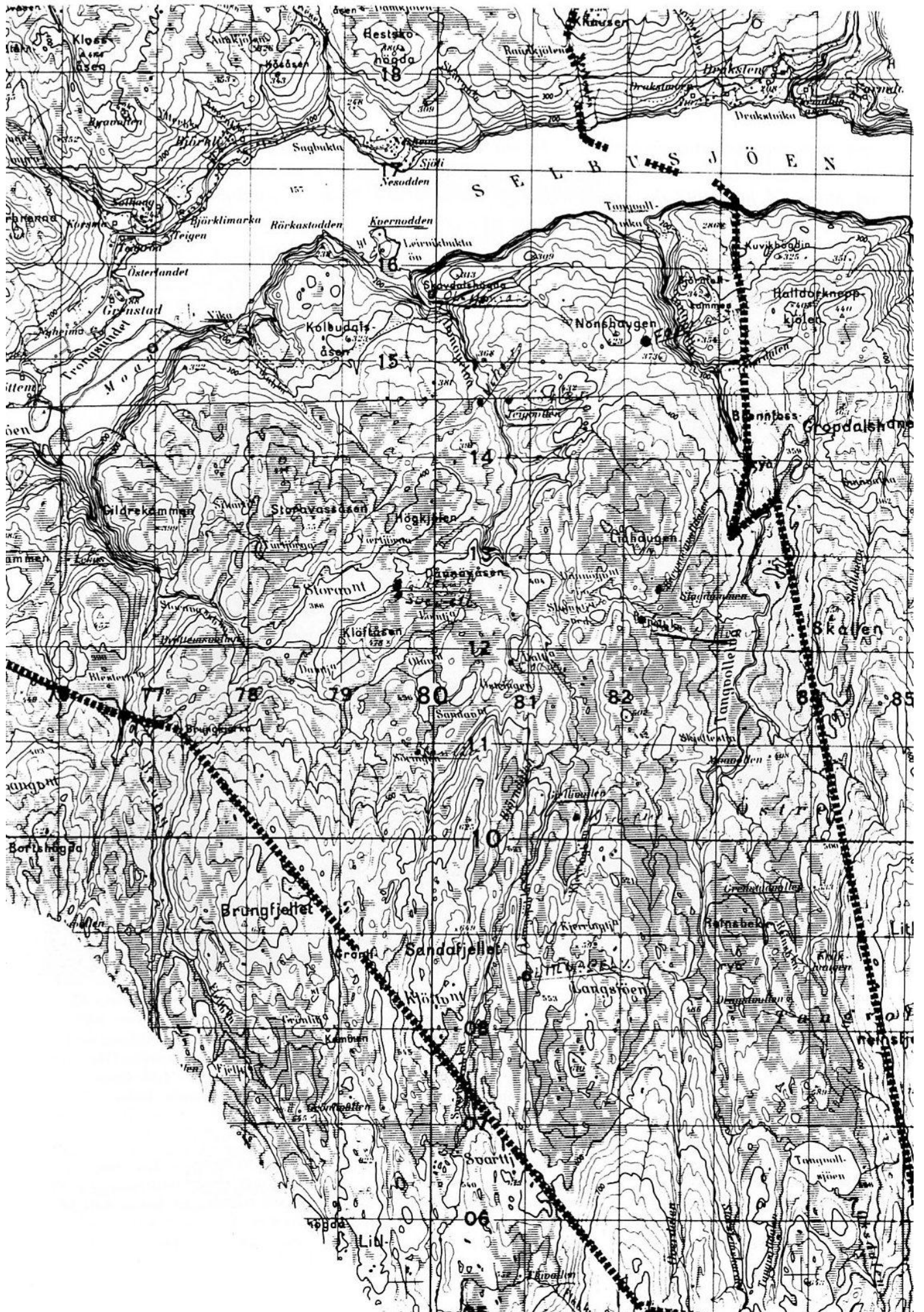
Året 1964 ble det forlangt jordskifte på den del av Brungmarka som lå øst for Tangvollselva. Jordskifteretten gjorde seg ferdig med denne saken 1978. De involverte parter anket saken inn for overjordskifteretten. I mellomtiden har saken flere ganger vært til behandling i Lagmannsretten og derfra sendt tilbake til jordskifteretten til fornyet behandling. Det er gode muligheter for at saken kan avsluttes dette året.

Det er også krevd jordskifte for vestre del av Brungmarka. Første møte i denne saken er holdt. Det er å håpe at denne saken ikke tar så lang tid som den på østre side av Tangvollselva.

Det kan fastslås at det har vært stor aktivitet med jernvinning i Brungmarka i eldre tider. Ved Donøyvatnet kan en se store slagghauger. Loker og vasspytter mellom Donøyvatnet og Sandåfjellet forteller om uttak av myr til jern.

Fra Nidengsskalet med gården Nideng i forgrunnen.

Treff for konfirmanter fra 1945, 1946 og 1947

Av Oddbjørg Waltin

«Og solen skinte fra en skyfri himmel.» - Jeg går ut ifra at mange kjenner seg igjen i denne setningen, for det var vel slik vi begynte mange ganger når været skulle beskrives i begynnelsen av en stil. Og sånn var det, lørdag 28. juni 1997, da vi skulle treffes igjen, de fleste av oss som var konfirmert i 1945, 1946 og 1947, til en alle tiders jubileumsfest som skulle gå over to dager.

Helga Vågan Dragsten, Kjellrun Kleven Fanavoll, Helga Olsen Fosseide, Jorun Kvarme Halvorsen, Åshild Aas Kristiansen, Eli Grendstad Myhr, Edvin Aune, Lars Braa, Bertram Eggen, Alf Flatjord, Kåre Fosseide, Bjørn Hukkelås, Trygve Storsve, Leif Trones, Bjørg Tømmervold Indseth, Marit Villmo Kleven, Ellen Tømmervold Johnsen, Ingrid Borgen Steinseth, Oddbjørg Høiås Waltin, Hillbjørg Storsve Åmot, John Bjørkliås, Ole Haugum, Birger Holthe, Nils Melandsør, Målfrid Aune Asphaug, Elsa Pedersen Fleicher, Margrete Storvold Hole, Dordi Eggen Hølaas, Dagrund Husby Johnsen, Gunvor Dragsten Ulseth, Bjørg Korsmo Værnes, Arvid Aftredt, Peder Dragsten, Aksel Flatjord, Magnar Høiås, Magne Paulsen Lysklett, Magne Skånes. Ingebjørg Gjølga Forsberg var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Noen var kommet langveis fra, helt fra Vadsø i nord til Statthelle i sør, fra Stavanger, Gjøvik og Geiranger, for å nevne noen steder. Dessverre var så mange som tretten gått bort.

Lørdag skulle vi møtes på våre respektive skoler, og for mitt vedkommende ble det Sjøen skole. Der var vi åtte stykker som møttes, og praten gikk livlig over en kopp kaffe med

kaker. Det ble mye «husker du» ettervert, men det måtte det vel bli ved en slik anledning, og det var vel det som var meningen også. Men av en eller annen grunn så var klasserommet

så mye mindre nå enn da vi gikk der.
Eller kanskje vi var blitt større?

Senere på dagen møttes alle i Folkets Hus, hvor vi fikk servert lapskaus - og den var god - og senere kaffe med kaker. Det ble også allsang, med musikk av Aksel Flatjord og Birger Holthe, henholdsvis på piano og fiolin. Og det var nok ikke første gang de to spilte sammen! Det var lagt frem flere gamle bøker og annet skolemateriell. Det var nesten litt vemodig å se det igjen, mange minner ble da vakt til live. Konfirmantbildene fra hvert årskull var også hengt opp. Og så ble det pratet og pratet til langt ut i de små timer, og da var det fint å vite at vi skulle treffes neste dag igjen.

Søndag møttes vi til gudstjeneste i vår gamle kirke. Da det var Ole Haugum som hadde stått i bresjen for dette samværet, var det han som leste dagens tekst, mens sognepresten forrettet gudstjenesten. Aksel Flatjord var organist dagen til ære.

Etterpå møttes vi atter i Folkets Hus, hvor det ble servert en deilig middag med god hjemmelaget sviskegrøt til dessert. Både sognepresten og ordføreren med frue deltok ved middagen, og det ble holdt en del taler. Marit hadde selvsagt skrevet prolog, som hun selv fremførte. Hun kan dette, Marit. Hun nevnte blant annet at det var ikke så godt å kjenne hverandre igjen etter så mange år, for noen var blitt større, mens andre var blitt mindre. Videre fikk hun med at salmene i kirka heller ikke var de samme gamle.

Bjørn Hukkelås leste opp en stil hvor han skildret en 17. mai-feiring, som var ganske fornøylig. Magne Skjånes, sønn av vår tidligere sogneprest Arne Skjånes, fortalte litt om hvordan det var å vokse opp som «ongan til presten». De skulle jo helst være mer veloppdragne enn oss «vanlige» unger. Det var forøvrig Arne Skjånes som hadde konfirmert alle oss jubilantene.

Men også en sånn helg tar slutt, og det ble nok utvekslet mange varme håndtrykk med ønsker om å treffes igjen en annen gang.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til dere som satte igang det hele og gjennomførte jubileumsarrangementet på en så utmerket måte.

O.W.

**KLIPP FRA ADRESSEAVISA
I 1995**

Innsendt av Ingrid Forseth

I DAG FOR 100 ÅR SIDEN:

I Klæbo
tiltrenges en Lærerinde fra
Høsten af.
Hun vil faa at undervise
15 Uger om Aaret
i Smaaskolen i Sletten Kreds.
Løn kr 8.00,
Kostgodtgjørelse
kr. 4.20 pr. uge.

HISTORIELAGETS ÅRSSKRIFT

**distribueres til
alle medlemmer,
samt ved dørsalg.**

**Bladet er også
utlagt for salg i
Klæbu Sparebank.**

Konfirmanter fra Klæbu i 1927

Av Per Ulseth

Av årets 70-års konfirmanter finnes det dessverre ikke noe gruppebilde. Nils Lettingvold, som var en av de som ble konfirmert den 2. oktober 1927, erindringer at valget stod mellom fotografering eller en tur til Værnes flyplass. - Det siste fristet mest.

*Sogneprest Anders Ferdinand
Andersen Sunde*

Følgende tyve ungdommer ble konfirmert av sogneprest A.F. Andersen Sunde i Klæbu kirke for 70 år siden:

Kaare Ulstad, Per Sæther, Olav Aune, Klaus Ulstad, Gunnar Gundersen, Ivar Viken, Arne Holten, Paul Bostad, Johan Storø, Oskar Høiaas, Nils Lettingvold, Gudrun Fosseidet, Karen Andrea Eggan, Aasta Grendstad, Margit Johanne Holm, Laura Oline Solhaug, Johanne Marie Borgen, Andrea Nervik, Kristine Eggen og Anne Mathilde Dragsten.

PETTER-JOHANNA

Av Else Storvold

Dette er ikke historien om ringeren i Notre Dame i Paris, men om ei som tok oppgaven like alvorlig. Om Petter-Johanna som ringte når mannskapet ved Hyttefossen Bruk begynte om morgenen, når det var matpauser og når arbeidet var slutt på kvelden. Jeg husker henne godt fra min barndom på Hyttefossen. Vi våkna til klangen fra bruksklokka gjennom fosseduren. At det var riktig tid var det aldri tvil om, for Petter-Johanna bar alltid med seg vekkeklokka i ei kurv og ringte på minuttet.

Johanna Haugen.

Hennes fullstendige navn var Johanna Haugen. Hun var født i 1860 i Hemne og kom til Hyttefossen Bruk sammen med foreldrene en gang rundt 1915. Faren het Petter, og på den tida ble farens eller mannens navn gjerne nevnt foran det egne navnet. Eksempel på det er mine bestemødre som fikk hette Lorentz-Ane og Nils Beret.

Petter-Johanna var en fargerik person. Hun bodde på et lite rom i andre etasje i brakke 1 på «Bruket». Trappa opp til henne var bygd utenpå veggen og var bratt og høy.

Petter-Johanna hadde det kummerlig på alle vis, men klaget aldri. Hun tjente vel noen kroner på ringejobben og hadde gratis husrom.

Mor fortalte om en gang hun besøkte henne og bemerket at det var utrolig skittent i taket hennes. Mor hadde vel tenkt å hjelpe henne med å vaske rundt. Da sa Petter-Johanna: «Du sjer da vel at æ ha vaska roinnt, Kristine!»

At Petter-Johanna ikke var av de mest hygieniske vitner kanskje følgende barndomsminne om: Når vi unger var u lydige eller gjorde fantestreker pleide de voksne å si at «e du itj snill så stuppe æ dæ puinni stakken hinna Petter-Johanna...».

Petter-Johanna var en barsk dame, og historiene hun fortalte var vel ikke alltid egnet for 7-8-åringer. Men det var som det skulle, for oss var hun som en av de andre «brukskaran». Hun snakket ofte med seg selv og avsluttet gjerne setningene med sitt spesialuttrykk «e' nå'».

Klesdrakten var det ikke så nøye med. Hun gikk gjerne i flere stakker, den ene utenpå den andre. Jeg har hørt fortalt om en gang det var «martna» i byen. Noen av kvinnene på Hyttefossen dro i vei dit og Petter-Johanna fulgte med. De gikk da først til Heimdal og fortsatte siden med toget til byen. Petter-Johanna var ganske overvektig og ble, på grunn av all gåinga, sår på innsida av lårene. Nedover veien måtte hun derfor, nå og da, løfte opp stakken og strø på potetmel.

Petter-Johanna kunne ikke lese. Hun hadde imidlertid ei datter som skrev til henne, og jeg er blitt fortalt at Sigurd Gjølgaali var den av «brukskarene» som var betrodd lesinga. Men Petter-Johanna krevde etter hvert at han skulle holde for ørene slik at han ikke hørte hva som sto i brevene.

Da «bruket» ble lagt ned, fikk Klæbu Arbeiderungdomslag bruksklokka. Den ble hengt opp i Folkets Hus og ringt i hver nyttårsaften. For oss som var vokst opp med den og med Petter-Johanna, var dette en opplevelse. Bruksklokka ble dessverre stjålet. Det er trist å tenke på. Den kunne ha fått hengt der og ringt inn nye år for ungdommen, som kunne ha fått hørt dens historie, og ikke minst om Petter-Johanna som trofast sto på brua ved Hyttefossen Bruk og ringte for arbeiderne.

Da Petter-Johanna ble gammel og ikke klarte seg selv lenger, ble hun flyttet til Trångfossflata. Der døde hun i 1932.

Nå er det stille på Hyttefossen. Men fremdeles synes jeg at jeg kan høre bruksklokka og fosseduren som for 60-70 år siden, når jeg er der.

HEIMPLASS'N

Torvmarka en månelys vinternatt.

Dein lå der så fredlig i mørke'. Plass'n æ kom ifrå.
Mått ein vemodig tåre tørke. Itj et livstegn va lenger å sjå.
Omkransa tå ekk'ran og skogen, lå husmainnsplass'n alein,
der ingen ha' ferre med plojen og brøyta oppover vein.

Æ huske', da æ va ongen, nå'n store balsamtre'.
Dæm værška my stør' dein gongen, der dæm sto attom leikhuse'.
I uthuse', mastu' og bure' vi leika gjømsel oft'.
Det stadig va liv og røre overalt ifrå kjellar te loft.

Æ glømme nok aldri syne', da plass'n va heilt forlatt.
Og snø'n lå som ei dyne, ei månelys vinternatt.
Men gjenskjænn i vindusruta, som gapa så svart og tom,
sto husa' bærre og luta, og venta at dommeda'n kom.

Tå husa' du sjer itj spora'. Et nytt ett på plass'n står.
Bebyggelsa et' opp jorda. Litt mer for kvart år som går.
Itjnå' e længer det samma. Æ har minnan, og ska itj klag,
for på plæna oppåt 'a mamma, står bure' dein dag i dag.

Åse Kleven.

HVA ER DENNE KORGA BLITT BRUKT TIL?

Det undrer Ingrid og Asbjørn Husby som har hentet den ned fra mørkloftet.

Hvor lenge den har stått der oppe er det ingen som vet. At den har vært på gården i 70 år kan sies med sikkerhet, men antagelig mye lenger.

Men hvor kommer den fra?
Hvem bragte den til Husby og hvorfor? Og framfor alt: hva brukte den opprinnelige eieren korga til? Dette er spørsmål alle stiller seg når de får se denne merkelige gjenstanden.

På bildet kan den være forvillende lik moderne tiders sykkelkorg, men den som får ta den i øyesyn innser straks at dette er en urimelighet.

Korga er flettet i et bastlignende materiale, «gjort tå tæger», skulle eldre klebygger ha sagt. Den er sirkelrund og har en diameter på ca. 35 centimeter. Høyden er omkring 35-40 cm.

Vegger og bunn er flettet i ett, og uten skjøter. Arbeidet er avsluttet (eller startet) med en ring/hull, på størrelse som en 50-øring, i bunnen.

Flettverket løper ut og inn mellom loddrett stilt pinner, antagelig av bambus, i veggene. Korga ser ut til å ha blitt behandlet med grønt fargestoff.

Korga kunne i utgangspunktet ha vært brukt til hva som helst hvis den ikke hadde en åpning i den ene siden. Nede ved bunnen er åpningen 6-7 cm. bred, men smalner av noe før den stanses av flettverket som danner kanten opptil, og som holder korga sammen. Denne kanten av flettverk er imidlertid for svak for at korga skal kunne henges opp på den. Det finnes ingen handtak eller bæreremmer festet til korga.

Den kan neppe være laget i Europa. Både materiale og handverk taler mer for at den kommer fra Afrika.

Av den grunnen har tankene gått til Jakob Eggen, f. 1880 i Selbu. Han var bror til Petrine Husby og virksom som misjonsprest. Jakob døde barnløs i 1920 og er gravlagt på Madagaskar.

Var han på besøk i Klæbu og etterlot seg denne merkelige korga? Eller hadde den kommet med ham til Selbu slik at søsteren Petrine tok vare på den som et minne etter sin bror og bragte den med seg til Husby?

Dette er naturligvis bare ville gjetninger, men uansett opprinnelig eier: Hvorfor fikk korga denne merkelige utformingen? Og hva ble den brukt til?

Ingrid og Asbjørn Husby er takknemlige for alle tips.

*Hvilken ukedag ble du født?
Bestemor? Oldefar? Og så videre.
Kjenner du til dato, måned og år,
vil du finne svaret her.*

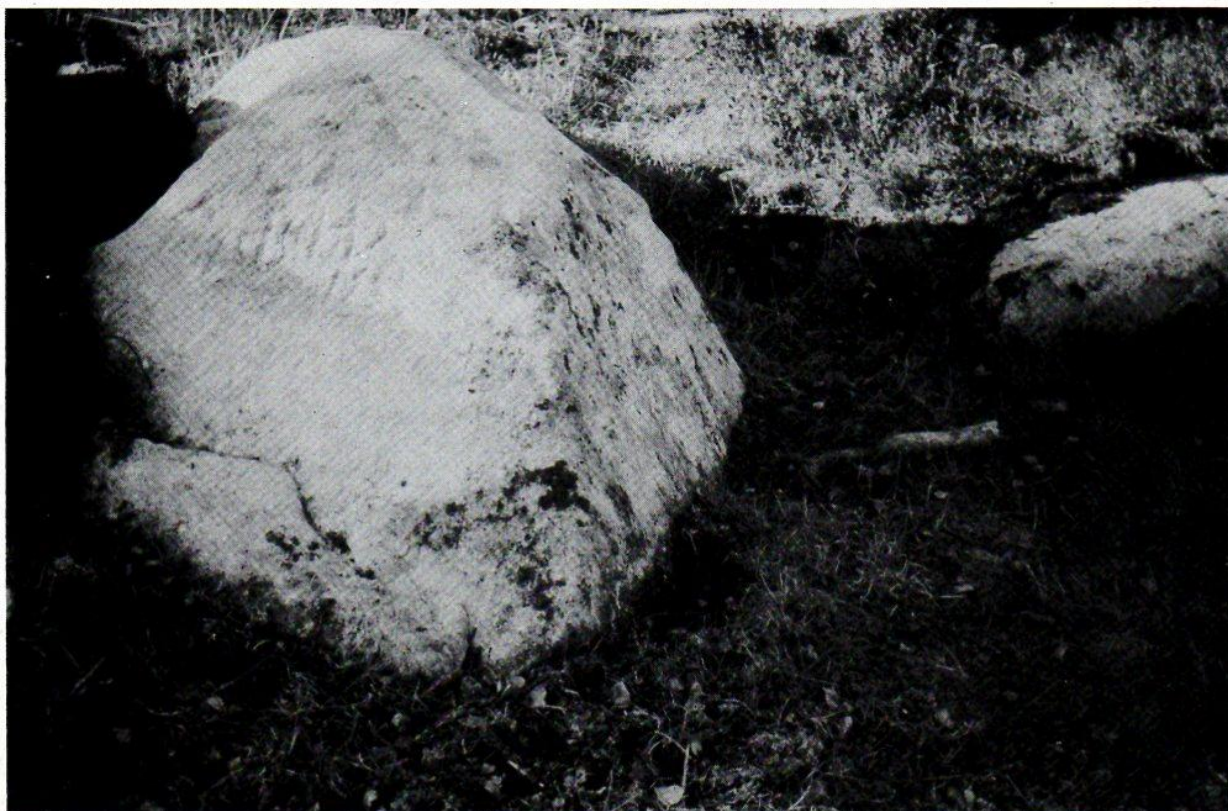
300 ÅRS- KALENDER

ARSTALL										HVLKEN DAG I UKEN ER DET?											
										Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Jul	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
1720	1748	1776	1816	1844	1872	1912	1940	1968	1996	2	5	6	2	4	0	2	5	3	3	6	1
21	49	77	1800	17	45	73	13	41	69	4	0	0	3	5	1	3	6	6	0	1	3
22	50	78	18	46	74	14	42	70	98	5	1	1	4	6	2	4	5	3	4	5	2
23	51	79	19	47	75	15	43	71	99	6	2	2	5	0	2	5	6	0	1	2	4
24	52	80	20	48	76	16	44	72	2000	0	3	3	4	0	4	0	1	4	6	6	4
25	53	81	21	49	77	17	45	73		3	4	5	5	5	6	6	0	2	3	3	0
26	54	82	22	50	78	18	46	74		5	6	6	2	2	3	4	5	6	1	2	4
27	55	83	23	51	79	19	47	75		0	0	3	3	3	3	4	5	6	2	3	3
28	56	84	24	52	80	20	48	76		1	1	4	4	4	5	6	6	0	4	5	5
29	57	85	25	53	81	21	49	77		0	0	0	0	0	1	2	3	4	5	6	0
30	58	86	26	54	82	22	50	78		1	4	4	0	0	5	5	6	0	2	4	6
31	59	87	27	55	83	23	51	79		2	5	5	1	1	6	6	1	2	5	0	1
32	60	88	28	56	84	24	52	80		3	6	6	0	3	7	7	8	3	6	0	2
33	61	89	29	57	85	25	53	81		4	0	0	1	4	8	8	9	4	7	1	3
34	62	90	30	58	86	26	54	82		5	1	1	2	5	9	9	0	5	8	2	4
35	63	91	31	59	87	27	55	83		6	2	2	3	6	0	0	1	6	9	3	5
36	64	92	4	32	60	28	56	84		1	3	3	4	7	1	2	3	7	0	4	6
37	65	93	5	33	61	29	57	85		2	4	4	5	8	2	3	4	8	1	5	7
38	66	94	6	34	62	30	58	86		3	5	5	6	9	3	4	5	9	2	6	8
39	67	95	7	35	63	31	59	87		4	6	6	7	0	4	5	6	0	3	7	9
40	68	96	8	36	64	32	60	88		5	7	7	8	1	5	6	7	1	4	8	0
41	69	97	9	37	65	33	61	89		6	8	8	9	2	6	7	8	2	5	9	1
42	70	98	10	38	66	34	62	90		7	9	9	0	3	7	8	9	3	6	0	2
43	71	99	11	39	67	35	63	91		8	0	0	1	4	8	9	0	4	7	1	3
44	72	1799	12	40	68	36	64	92		9	1	1	2	5	9	0	1	5	8	2	4
45	73	13	13	41	69	37	65	93		0	2	2	3	6	0	1	2	6	9	3	5
46	74	14	14	42	70	38	66	94		1	3	3	4	7	1	2	3	7	0	4	6
1719	1747	1775	1815	1843	1871	1899	1911	1939	1967	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	6

Eksempel: 1. januar 1934. Ved januar 1934 står 2, og 2 + 1 = 3. Ved tallet 3 i nederste tabell står mandag.

I tabellen øverst til venstre finner man året, og i tabellen til høyre undersøker man hvilket tall som står i samme linje under den aktuelle måned. Dette tall legges til datoen. I tabellen til venstre finner man hvilken ukedag som er anført ut for det funne tall.

1	8	15	22	29	36	Lørdag
2	9	16	23	30	37	Søndag
3	10	17	24	31		Mandag
4	11	18	25	32		Tirsdag
5	12	19	26	33		Onsdag
6	13	20	27	34		Torsdag
7	14	21	28	35		Fredag

Nedenfor bua på Øvereidstuvollen er det avdekket steiner fra inngang til ei seterbu fra langt tilbake i tiden. På disse steinene er det innslått bokstaver. Den steinen vi ser på bildet, ligger ikke langt fra denne inngangen og har bokstaver som dekker hele steinen.

Se artikkel om boplasser og setrer i Brugnmarka.

ÅRSMØTE 1998

**Klæbu Historielag avholder sitt årsmøte i Tanem Grendahus
onsdag 18. mars 1998 kl. 19.00.**

Vanlige årsmøtesaker.

Årsmøtet blir kunngjort i Trønderbladet og ved oppslag på vanlige steder 14 dager før møtet.